

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	95-25/289468, 289472
Otsuse kuupäev	09.05.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	AS-i Infragate Eesti vaidlustused Tallinna Linnavaraameti riigihangetes „Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289468) (vaidlustusasi 95-25/289468) ja „Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289472) (vaidlustusasi 96-25/289472)
Menetlusosalised	Vaidlustaja, AS Infragate Eesti, esindaja Mart Parind Hankija, Tallinna Linnavaraamet, esindaja Hardi Alliksaar
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada AS-i Infragate Eesti vaidlustused Tallinna Linnavaraameti riigihangetes „Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289468) ja „Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289472) ning tunnistada kehtetuks:

1) Tallinna Linnavaraameti 28.03.2025 käskkirja nr 1.-9/31 p 2 osas, millega riigihankest „Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289468) kõrvaldati AS Infragate Eesti;

2) Tallinna Linnavaraameti 28.03.2025 käskkirja nr 1.-9/35 p 2 osas, millega riigihankest „Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289472) kõrvaldati AS Infragate Eesti.

2. Mõista Tallinna Linnavaraametilt AS-i Infragate Eesti kasuks välja vaidlustuste esitamisel tasutud riigilõiv kokku 1280 eurot (640+640) ning AS-i Infragate Eesti õigusabikulud summas 4371,67 eurot.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 17.02.2025 avaldas Tallinna Linnavaraamet (edaspidi ka Hankija või Linnavaraamet) avatud hankemenetlusega riigihangete „Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289468) (edaspidi Riigihange I) ja „Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289472) (edaspidi Riigihange II) hanketeated (Riigihange I ja II edaspidi koos nimetatult Riigihanked) ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 05.03.2025. a, esitas pakkumused Riigihankes teiste seas ka AS Infragate Eesti.

2. Hankija kõrvaldas AS-i Infragate Eesti oma 28.03.2025 käskkirjaga nr 1.-9/31 „Riigihanke „Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289468) pakkumuste vastavaks tunnistamine, pakkuja kõrvaldamine, pakkumuste hindamine ja pakkumuse edukaks tunnistamine“ (edaspidi Käskkiri I) Riigihanke I hankemenetlusest ning 28.03.2025 käskkirjaga nr 1.-9/35 „Riigihanke „Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise omanikujärelevalve“ (viitenumber 289472) pakkumuste vastavaks tunnistamine, pakkuja kõrvaldamine, pakkumuste hindamine ja pakkumuse edukaks tunnistamine“ (edaspidi Käskkiri II) Riigihanke II hankemenetlusest.

3. 10.04.2025 laekusid Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) AS-i Infragate Eesti (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustused Hankija otsustele kõrvaldada AS Infragate Eesti Riigihangete hankemenetlustest. Kuna vaidlustused oli sisult identsed, siis liitis vaidlustuskomisjon riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 190 lg 10 alusel vaidlustusasjad 95-25/289468 ja 96-25/289472 ühte menetlusse, numbriga 95-25/289468, 289472.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 17.04.2025 kirjaga nr 12.2-10/95 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustused läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 23.04.2025 ja neile vastamiseks 28.04.2025. Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **AS Infragate Eesti**, põhjendas vaidlustusi järgmiselt.

5.1. Hankija kõrvaldas Vaidlustaja hankemenetlustest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel. Pakkuja kõrvaldamine RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel eeldab ka seda, et pakkuja varasem tegevus muudab ta hankija jaoks sedavõrd ebausaldusväärseks, et temaga hankelepingu sõlmimine oleks mõistlikult vastuvõetamatu. Seega peab kõrvaldamine olema kõiki asjaolusid arvestades proportsionaalne.

RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeltingimused ei ole täidetud.

5.2. Käskkirjade I ja II juurde kuuluvas hankekomisjoni protokollis 1 (edaspidi Põhjendused) 2 (25)

on Hankija tuginenud kahele väidetavale rikkumisele, millest üks puudutab tema endaga seotud lepingut (Vaidlustaja ja Hankija vahel sõlmitud Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve lepingut). Sellest hoolimata on Hankija märkinud, et *kõrvaldamise aluste kontrolli käigus selgusid* talle erinevad asjaolud seoses selle lepinguga. Kui omaenda lepingu faktoloogia jm selgus Hankijale alles Riigihangetes kõrvaldamise aluste kontrolli läbi viies, on ainult kaks võimalust:

1) menetlev ametnik ei tea enda asutust puudutavaid lepinguid ja nendega seotud teemasid;

2) Hankija, küllap aimates vaidlustust, on juba Põhjendustes asunud looma narratiivi nagu ta oleks rikkumise asjaolusid eriliselt otsinud, uurinud ja hinnanud.

5.3. Arusaamatu on ka Hankija avaldus Põhjenduste lk 2: *[---] käsundiandja [---] palub käsundisaajat asuda tõsiselt ja viivitamata lepingu nõuetekohasele täitmisele*. Hankija ei saa läbi Põhjenduste pidada Vaidlustajaga lepinguvaidlust, pareerides Vaidlustaja argumente enda omadega? Kui nii, siis ei mõista Hankija, milliseid sõnumeid ning millisel ajal ja formaadis jagada. Ka näib, et Hankija ei mõista oma rolli riigihanke läbiviijana: hankija peab rakendama RHS-i, mitte kasutama enda volitusi areenina pakkujaga lepinguvaidluse pidamiseks. Hankija on refereerinud Vaidlustaja kirjavahetust nii tema kui Tallinna Strateegiakeskusega (keda puudutab teine Hankija viidatud leping) selektiivselt ning teinud sellest järelduse, et *varasemad lepingu rikkumised on olulised ja pidevad ning välistavad hankija silmis pakkuja usaldusväärsuse*. Sellekohaseid sisulisi selgitusi Hankija tegelikult andnud pole.

5.4. Tegemist on Hankija kaalutusotsusega ja kui asi puudutab RHS § 95 lg 4 p-i 8 ehk varasemate hankelepingute rikkumist, peab hankija hindama ja põhjendama iga konkreetse rikkumise kaupa, kas rikutud tingimust saab pidada vastavas lepingus oluliseks ja kas rikkumine oli oluline või pidev. Selline analüüs Põhjendustes puudub.

5.5. Hankija on lakooniliselt ja ilma põhjendusteta öelnud, et ei nõustu pakkuja kinnitusega, et too on võtnud tarvitusele meetmeid, mis tagavad tulevikus kvaliteedi ja usaldusväärsuse. Hankija pidanuks Vaidlustajaga enne negatiivse otsuse langetamist täiendavalt konsulteerima, kuna viimane oli oma pakkumuses esitatud dokumendis pealkirjaga „AS Infragate Eesti selgitused riigihangete registris kajastuvate rikkumiskannete ja rakendatud heastamismeetmete kohta“ märkinud: *Ka heastamismeetmete puhul peab AS Infragate Eesti paremaks selles lühemas ja üldisemas dokumendis mitte laskuda detailidesse ning konkreetsete meetmete tutvustusse. Siiski on Pakkuja seda kindlasti valmis tegema siis, kui hankemenetluse käik nõuab hankijalt Pakkuja selgitusi võetud heastamismeetmete kohta*. Niisiis andis Vaidlustaja mõista, et tal ei ole mõistlik sündmustest ette rutates esitada mahukaid dokumente vaid ta esitab need vajadusel ja Hankija nõudmisel. Hankija, rikkudes uurimis- ja hoolsuskohustust ning hea halduse tava, ei süvenenud asjasse.

5.6. Hankija on esinenud avaldustega nagu *äriühing ei ole suutnud luua stabiilset ja efektiivset toimimist tagavat sisemist struktuuri, mis tagab lepingute nõuetekohase täitmise ning ettevõttes esinevad sügavad süsteemsed probleemid, mis seavad kahtluse alla pakkuja usaldusväärsuse ja võime tagada tulevikus teiste hankelepingute õigeaegse ja korrektse täitmise*. RHS-i järgi ei ole hankemenetlusest kõrvaldamise aluseks isiklik ebasümpaatia pakkuja vastu. Teatmik.ee andmeil on Vaidlustaja sõlminud 816 hankelepingut ja probleeme on esinenud vaid kaduvväikeses osas neist. Seda ka siis, kui võtta kõik riigihangete registrisse (edaspidi RHR) tehtud rikkumiskanded tingimusteta õigeks, ehkki tõsiasi on, et enamik sealseid kandeid on ebaõiged – vaidlused on pooleli. Niisiis on Hankija maalitav pilt nagu oleks Vaidlustaja ebakompetentne saririkkuja, kohatu.

5.7. Eeltoodud vormivead on piisavad, lugemaks Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamist õigusvastaseks, kuid Vaidlustaja selgitab ka, miks on tema kõrvaldamine ka sisuliselt väär.

5.7.1. Mõlema Tallinna linnaga sõlmitud lepingu puhul – Tammsaare tee 135 leping Linnavaraametiga ning Vormsi roheala leping Tallinna Strateegiakeskusega (edaspidi Strateegiakeskus) – on vaidlused alles pooleli. Strateegiakeskus on vaidluse fakti RHR-is välja toonud, nagu seda nõuab RHS § 83 lg 71 ls 2. Linnavaraamet pole aga siiani seadust täitnud ega tema nõuete vaidlustamise fakti RHR-is ära märkinud.

5.7.2. Ehkki asjasse puutuvad hankijad on formaalselt erinevad (Linnavaraamet ja Strateegiakeskus), on tegu siiski ühe ja sama Tallinna linnavõimu kehatustega. Tegu on Tallinna linnavõimu karistusaktsiooniga Vaidlustaja vastu, kuna too ei ole osutunud „mugavaks partneriks“.

5.7.3. Vastavalt Riigikohtu selgitustele ei saa hankeasja lahendav asutus RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamist puudutavas vaidluses loobuda seisukohta võtmast erinevates tsiviilõiguslikes asjaoludes nagu nt rikkumise esinemine. Kuivõrd RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamine eeldab mh hankelepingu olulise tingimuse olulist ja pidevat rikkumist, siis tuleb kohtul ja vaidlustuskomisjonil see üle kontrollida *täies mahus oma siseveendumuse kohaselt*. Ka ei pea hankeasja lahendaja ära ootama tsiviilasjas lõpliku kohtulahendi jõustumist, mis kinnitaks või kummutaks hankeasjas vaidluse all olevaid asjaolusid.

5.8. Vaidlustaja on sõlminud Linnavaraametiga riigihanke „A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ (viitenumber 274807) tulemusel käsunduslepingu. Kui Hankija sõnumid RHR-is, Põhjendustes ja Riigihangete välises kirjavahetuses kokku võtta, siis Hankija hinnangul on Vaidlustaja lepingut rikkunud neljas episoodis:

- 1) järelevalveprotseduuride programm esitati hilinemisega;
- 2) 09.07.2024 nõupidamise nr 4 protokoll esitati hilinemisega;
- 3) Vaidlustaja jättis tööaja aruandluslehed esitamata perioodi juuni–august 2024 kohta;
- 4) veevarustuse ja kanalisatsiooni omanikujärelevalve spetsialist ei ole objektile viibinud

nõutud ajalisel mahus.

Nende väidetavate rikkumiste eest on Hankija esitanud Vaidlustajale leppetrahvinõudeid kokku 1400 euro eest (4x350 eurot/rikkumine).

5.8.1. Vaidlustaja on kõikide väidetavate rikkumiste osas esitanud oma vastuväited ja selgitused järgmiselt:

- 1) 05.08.2024 esitas Hankija eespool toodud väidetavate rikkumiseepisoodidega 1-3 seoses leppetrahvihoiatuse;
- 2) 09.08.2024 andis Vaidlustaja Hankijale oma selgitused;
- 3) 13.09.2024 esitas Hankija Vaidlustajale leppetrahvinõude summas 1050 eurot;
- 4) 11.12.2024 esitas Vaidlustaja Hankijale nõude RHR-ist rikkumiskande kustutamiseks;
- 5) 27.12.2024 vastas Hankija Vaidlustaja 11.12.2024 nõudekirjale ja esitas Vaidlustajale täiendava leppetrahvinõude summas 350 eurot seonduvalt väidetava rikkumiseepisoodiga 4;
- 6) 17.01.2025 esitas Vaidlustaja vastuväited Hankija uuele leppetrahvinõudele;
- 7) 03.02.2025 lükkas Hankija Vaidlustaja vastuväited tagasi.

Pärast viimati viidatud kirja ei ole pooled vaidlust jätkanud, mis aga ei tähenda, et vaidlus oleks lõppenud või et Vaidlustaja oleks trahve aktsepteerinud.

5.8.2. Osasid Hankija väidetud rikkumisi ei esine, st Vaidlustaja ei ole tegelikult lepingut rikkunud; osad minetused on aga objektiivselt selgitatavad, kusjuures tegu on formaalset laadi minetustega, mis ei sea ohtu lepingu täitmist. Täpsemalt on olukord järgmine:

- 1) järelevalveprotseduuride programm ning aruandluslehed perioodi juuni–august 2024 kohta esitati mõningase hilinemisega, ent need tööd langesid suvepuhkuste aega, kus inimesi oli puudu ning oli mõistetavaid raskusi asendamistega;
- 2) 09.07.2024 nõupidamise nr 4 protokoll esitati tõesti mõningase hilinemisega, kuid

Vaidlustaja projektijuhil puudus mõnda aega ligipääs vajalikku Bauhub keskkonda;

3) Vaidlustaja ei ole rikkunud kohustust tagada veevarustuse ja kanalisatsiooni omanikujärelevalve spetsialisti viibimine objektil teatavas ajalisel mahus.

Lepingu täitmist ei sea ohtu see, kui tööd sisuliselt teostatakse, aga mõne protokoll või muu formaalse dokumendi vormistamine viibib.

5.8.3. RHS § 95 lg 4 p 8 sätestab nõude, et kui rikkumine on tuvastatud (antud juhul ühes Hankija viidatud episoodis rikkumist üldse ei ole), peab see rikkumine pakkuja kõrvaldamiseks puudutama lepingu olulist tingimust ja olema ka ise kas oluline või pidev. Hankija poolt tuginetud episoodid, kus Vaidlustaja möönab minetusi (vt käesoleva otsuse p-i 5.8.1 alap-id 1-3) ei vasta juba *prima facie* esimesele olulisuse tingimusele, s.o minetused ei puuduta lepingu olulisi tingimusi. Lepingu oluliste tingimuste hulka kuuluvad lepingu põhieset puudutavad kohustused, mitte aga sekundaarsed ja formaalsed kõrvalkohustused.

5.9. Teine hankeleping, mille väidetavale rikkumisele Hankija tugineb, on Vaidlustaja ja Strateegiakeskuse vahel riigihanke „Vormsi roheala projekteerimine“ (viitenumber 269782) tulemusel sõlmitud töövõtuleping. Kokkuvõtlikult on Strateegiakeskusele etteheide, et Vaidlustaja tegi tööd puudulikult ja hilines tööde üleandmisega. Täpsemalt on RHR-is järgmine kanne: *Töö anti lõplikult üle 19.08.2024. Tööde üleandmisel oli tegemist lepingu olulise rikkumisega, kuna töö anti korduvalt üle puudustega. Nõuetekohane töö anti üle ja võeti vastu ca 3 kuud hiljem. Lepingu maksumust vähendati leppetrahvi võrra.*

Eeltoodud RHR-i kanne on mitmel põhjusel vale ning sellest tulenevalt on ekslik ka Hankija tuginemine sellele kande. Vaidlustaja viitab kronoloogiliselt tema ja Strateegiakeskuse kirjavahetusele:

1) 01.08.2024 esitas Strateegiakeskus Vaidlustajale pretensiooni ja leppetrahvinõude summas 1073,50 eurot, heites Vaidlustajale ette pidevat puudustega töö esitamist;

2) 06.08.2024 esitas Vaidlustaja oma vastuväited, selgitades, et kõik Strateegiakeskuse etteheited on tingitud kas viimase enda tegevuse(tuse)st või siis nõuab Strateegiakeskus asju, mida poolte leping ette ei näe;

3) 03.09.2024 allkirjastasid Vaidlustaja ja Strateegiakeskus tööde üleandmise-vastuvõtmise akti, kus ei ole kajastatud puudustega töid, hilinemist ega leppetrahvi rakendamist; tõik, et tasumisele kuuluv summa on 1243 euro võrra väiksem kui leping hind, on seletatav sellega, et Vaidlustaja otsustas läbirääkimiste käigus lisatööde hinda sellevõrra alandada;

4) 01.11.2024, olles eelnevalt avastanud, et Strateegiakeskus on ikkagi teinud RHR-i rikkumiskande, esitas Vaidlustaja Strateegiakeskusele nõudekirja kande kustutamiseks;

5) 06.11.2024 lükkas Strateegiakeskus Vaidlustaja nõude tagasi;

6) 31.01.2025 saatis Vaidlustaja Strateegiakeskusele korduva nõude rikkumiskande kustutamiseks;

7) 07.02.2025 lükkas Strateegiakeskus Vaidlustaja nõude uuesti tagasi, soostudes siiski RHR-i märkima, et nõue on vaidlustatud.

Pärast viimati viidatud kirja ei ole pooled vaidlust rohkem jätkanud, mis aga ei tähenda, et vaidlus oleks lõppenud või et Vaidlustaja oleks trahvi aktsepteerinud.

5.10 Kokkuvõtlikult võib öelda, et ehkki lõpliku töö üleandmine viibis, siis Strateegiakeskuse väidetud rikkumisi ei esine, kuna Vaidlustaja tegi tööd lähtuvalt tellija suunistest ja nõuetest, mis vältimatult tingisid sellise lõppresultaadi. Isegi kui tinglikult võtta seisukoht, et Vaidlustajale saab ette heita lepingu rikkumist (millega Vaidlustaja ei nõustu), siis esiteks pole täidetud RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeltingimus, et rikkumise tulemusel peab olema rakendatud lepingu erakorralist lõpetamist, hinna alandamist, kahju hüvitamist või leppetrahvi. Mitte ühtegi neist õiguskaitsevahenditest pole Strateegiakeskus Vaidlustaja vastu rakendanud. Teiseks on täitmata RHS § 95 lg 4 p-i 8 rakendamise eeltingimus, et rikkumine peab olema oluline. Siin saab rääkida vaid mõnest episoodilisest ja pisikesest puudusest suures töös.

Ammugi ei saa legitiimselt väita, et Vormi roheala lepingus juhtunu seab Vaidlustaja usaldusväärsuse kahtluse alla. Kõigil hilinemistel ja töö ümber tegemistel olid objektiivsed põhjused. Ebausaldusväärsusest on alust rääkida vaid siis, kui tegu on teadliku rikkumisega või ilmselge hooletuse või asjaoskamatusega.

5.11. Varasemate hankelepingute rikkumisi, millele Hankija viitab, kas ei esine üldse või kui esineb, siis on tegu sedavõrd väikeste minetustega, et need ei saa õigustada Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamist RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel.

5.12. 23.04.2025 esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.12.1. Hankija taotlus jätta Riigihankes I esitatud vaidlustus mittetähtaegsuse tõttu läbi vaatamata on alusetu. Hankija teeb vea, kui leiab, et RHS § 189 lg-s 1 sätestatud kümnapäevast vaidlustamise tähtaega hakatakse arvestama päevast, mil hankija oma otsuse pakkujatele välja saadab. RHS § 189 lg 1 järgi on vaidlustamistähtaja kulgema hakkamine sõltuvuses sellest, millal vaidlustaja *sai teada või pidi teada saama oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest*. Vaidlustaja sai oma õiguste rikkumisest Riigihankes I teada esmaspäeva, 31.03.2025, hommikul, kui ta tutvus Hankija poolt RHR-i kaudu reede, 28.03.2025, õhtul saadetud teabepaketiga. Hankija pole enda väite – et Vaidlustaja tutvus otsusega juba 28.03.2025 – tõenduseks esitanud ainsatki tõendit. Vaidlustaja esitab RHR-i pidaja Riigi Tugiteenuste Keskuse käest hangitud kuvatõmmised selle kohta, et Vaidlustaja esindaja esmakordne kokkupuude Hankija saadetud käskkirjaga nr 1.-9/31 ja selle lisaga 1 oli 31.03.2025 hommikul.

5.12.2. Õige ei ole Hankija eeldus, et majandus- või kutsetegevuses tegutsev isik kontrollib enda e-posti vähemalt „korra päevas“. Kehtiva kohtupraktika järgi tuleb majandus- või kutsetegevuses eeldada, et isik kontrollib e-posti vähemalt kord tööpäevas. Seega saab majandus- või kutsetegevuses lugeda e-kirja kättesaaduks hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast e-kirja saabumist saaja või tema valitud teenuse pakkuja serverisse. Sellest on lähtunud ka vaidlustuskomisjon.

5.12.3. Hankija hinnangul on *ebaveenev*, et Vaidlustaja ei vaadanud reede õhtul pärast kl 16.00 oma e-posti. Sisuliselt paneb Hankija pakkuja kohustuse reedese tööpäeva viimase tunni või kahe jooksul e-posti lugeda. Selline kontseptsioon on kunstlik ja ülepingutatud. Hankija argumentatsioonis on ka loogikaviga. Ühest küljest viitab ta vananenud Riigikohtu praktikale selle kohta, et majandus- või kutsetegevuses osalejalt tuleb eeldada e-posti kontrollimist kord päevas. Teisalt surub Hankija läbi oma väidet, et Vaidlustaja pidi kindlasti veel reede õhtul enda e-posti või RHR-i värskendama. Miks see „üks kord päevas“ peab olema tingimata vahemikus kl 16–18? Mis saab juhul, kui Vaidlustaja tegi oma „ühe kohustusliku külastuse“ e-postile ära päeva esimeses pooles? Millise õigusnormi alusel saaks talle seda ette heita?

5.12.4. Hankija vastus näitab, et RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise eeltingimused ei ole täidetud ning Hankija püüab viidatud sättega varjata vastumeelsust Vaidlustaja suhtes.

5.12.4.1. Vaidlustaja on väga tihe riigihangetes osaleja, kes on sõlminud väga palju hankelepinguid. Teatmik.ee andmeil, seisuga 22.04.2025, on Vaidlustaja hankelepingute arv 821. Probleeme ja minetusi on juhtunud kaduvvääkses osas neist lepinguist. Siinjuures ei võrdu iga RHR-i rikkumiskanne tegeliku rikkumisega ja rikkumiskanded võivad olla alusetud. Vaidlustajale saab mitmeid aastaid hõlmava perioodi kohta teha vaid üksikuid väiksemaid etteheited. Arvestades tema hankelepingute koguhulka, on selgelt ülekohtune püüda jätta muljet nagu oleks Vaidlustaja lepingute saririkkuja.

5.12.4.2. Mis puudutab Hankija vabandusi vaidlustatud otsuste põhjenduste halva kvaliteedi osas, siis RHS-i kohaselt peab pakkuja kõrvaldamise otsus olema küllaldaselt motiveeritud ja mõistlikult jälgitav kohe korraga, mitte alles vaidlustusmenetluses esitatava nn kommenteeritud väljaande abil. Otsuse puudulikku põhjendamist ei muuda olematuks, et Hankija on asunud enda põhjendusi tagantjärele lahti seletama. Hankijal, kel lasub kohustus tagada oma põhjuste arusaadavus, on kohatu erinevate kaudsete tuletuste teel veeretada süüd pakkujale

5.12.4.3. Ebaõige on Hankija arusaam nagu näitaks *rakendatud leppetrahvide arv, peetud nõudekirjavahetus [---] ning kogu suhtluse maht* seda, et Vaidlustaja on ebausaldusväärne pakkuja. Ainuüksi tõik, et Hankija on esitanud Vaidlustajale erinevaid alusetuid leppetrahve ning viimane on seepärast pidanud kulutama olulist ressursi enda õiguste kaitsele, ei näita Vaidlustaja ebausaldusväärset ega ka usaldusväärset. Pakkuja usaldusväärset näitavad tema teod.

5.12.4.4. Hankija viitab, et Vaidlustaja hilines omanikujärelevalve protseduuri programmi esitamisega 50 päeva. Algselt väitis Hankija, et hilinemine oli 79 päeva. Alles pärast Vaidlustaja vastuväidet sai Hankija oma veast aru ja korrigeeris kalkulatsiooni.

Vaidlustaja ei nõustu, et omanikujärelevalve protseduuride programmi esitamine on üks omanikujärelevalve tegija esmaseid kohustusi. Tegu on formaalse kõrvalkohustusega. Õigusakt nõuab, et töö alguses tuleb koostada ja esitada teatav dokument, aga sellest ei sõltu otseselt teenuse kvaliteet ega projekti edu. Konkreetset juhul osutati teenust sõltumata kõnealusest formaalsest minetusest kvaliteetselt. Isegi Hankija ei väida vastupidist, vaid opereerib lihtsalt tühisõnaliste hüpoteesidega („suurendab ohtu“, „võib kaasa tuua“). Hinnangut teenuse kvaliteedile ja pakkuja usaldusväärsusele ei saa anda Hankijal tekkida võivate hirmude alusel, see tuleb anda lähtuvalt faktidest. On fakt, et programmi ettenähtust hiljem esitamine ei avaldanud mõju ehitustööde kvaliteedile ega järelevalve toimimisele. Kõik vajalikud kontrollimeetmed ja kvaliteeditagamise tegevused viidi ellu tööde algusest peale. Objektil toimusid regulaarsed koosolekud ja ülevaatused, mis läbi liikus kogu vajalik teave operatiivselt. Ehitustööd kulgesid plaanipäraselt ja kvaliteedinõuetele vastavalt.

5.12.4.5. Seoses veevarustuse ja kanalisatsiooni spetsialisti (edaspidi VVK spetsialist) viibimistega objektil tuleb märkida, et Vaidlustaja toimis vastavalt lepingule. VVK spetsialisti pidev kohalolek objektil ei olnud tööde varases etapis vajalik. Kõik olulised kontrolli- ja kooskõlastusprotseduurid, sh Hankija viidatud liiva- ja õlipüüduuri sobivuse ülevaatus (Vaidlustaja poolt kinnitatud 22.10.2024, Hankija poolt kinnitatud 23.10.2024), viidi läbi enne seadmete paigaldamist, millega alustati 18.11.2024. Liiva-mudapüüduuri kooskõlastus toimus Bauhubi keskkonnas ja sinna oli kaasatud ka Hankija projektijuht.

5.12.4.6. Ka omanikujärelevalve protokollide ja aruandluslehtede koostamise teema tähtsust on Hankija põhjendamatult suurendanud. Protokollide ja aruandluslehtede koostamine ei ole omanikujärelevalve teenuse osutamise lepingu keskne ja oluline tingimus. Omanikujärelevalve teenuse lepingu olulised tingimused seonduvad teenuse sisulise osutamisega, mitte dokumentatsiooni vormistamisega. Protokollid ja aruandluslehed on formaalne kõrvalkohustus, mis üksnes toetavad teenuse sisulist osutamist. Käsundiandja huvi ei ole saada protokolle ja aruandluslehti, vaid kvaliteetset omanikujärelevalvet. Õiguskord eristab lepingu seisukohast keske tähendusega tingimusi ning üksnes toetavaid ja sekundaarse loomuga tingimusi. Nii protokollide kui aruandluslehtede puhul kehtivad sisuliselt samad selgitused, mis omanikujärelevalve protseduuride programmi kohta. Protokollide ja aruandluslehtede hilinemiste tõttu ei olnud ohus ei info liikumine ega ehitustööde kvaliteet. Objektil toimusid regulaarsed koosolekud kord nädalas, kus osalesid nii töövõtja, projekteerija kui ka tellija esindaja. Koosolekupäevadel viidi läbi ka ühised objektikülastused. Selline jooksev koostöö ja kohapealne ülevaatus tagasid, et kogu oluline info liikus operatiivselt ning võimalikud küsimused või puudused said kiiresti lahendatud. Vajadusel kaasati projekteerija. Hankija ei ole

väitnud sisuliste probleemide olemasolu, vaid on otsinud formaalseid vigu.

5.12.4.7. Hankija on väitnud, et ühe protokolliga hilinemine *võis oluliselt mõjutada objekti ajakava ning kavandatud tegevuste elluviimist*. Fakt on, et ei mõjutanud ning määrav.

5.12.4.8. Hankija käib faktidega vabameelselt ümber, kui viitab, et Vaidlustaja rikkus [---] *protokollide koostamise ja esitamise kohustust kolmel korral*. Leppetrahvinõue on esitatud vaid ühe protokolliga (nõupidamine nr 4) hilinevalt esitamise eest. Isegi kui seda rikkumist jaatada, siis RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise üks kumulatiivne eeltingimus on ühe järgmistest õiguskaitsevahenditest rakendamine: lepingu ennetähtaegne lõpetamine, hinna alandamine, kahju hüvitamine, leppetrahvi maksmine. Seega ei saa Hankija sanktsioneerimata rikkumist pakkujate hankemenetlusest kõrvaldamisel arvesse võtta. Vale on Hankija väide, et Vaidlustaja *jättis aruandluslehed esitamata kolmel korral*. Aruandluslehed said esitatud viivitusega.

5.12.4.9. Hankija välja toodud väidetud täiendav rikkumine on juba protseduuriliselt vastuvõetamatu. Sellele väidetavale rikkumisele, millele Vaidlustaja ka vastu vaidleb, ei ole Vaidlustaja Riigihangetest kõrvaldamise otsustes tuginetud. Hankija ise tunnistab, et ta ei ole selle „rikkumise“ eest rakendanud ka leppetrahvi.

5.12.4.10. Vaidlustaja ja Strateegiakeskuse vahel sõlmitud Vormsi roheala lepingu osas ei ole Hankija oma vastuses vaidlustusele nii nagu ka Põhjendustes, omapoolseid sisulisi seisukohti võtnud. Nagu Hankija on oma vastuses ise välja toonud, puudutab Vormsi roheala leping hoopis teist tegevusvaldkonda kui praeguste Riigihangete eset. Tegu oli projekteerimise lepinguga. Vaidlustuskomisjoni praktikas on leidnud kinnitust, et kui väidetav varasem rikkumine puudutab sellist tüüpi ülesandeid ja kohustusi, mis käimasolevas hankes asjasse ei puutu, siis ei saa isegi varasemad tegelikud rikkumised viidata käimasolevas hankes pakkujate ebausaldusväärsusele – puudub loogiline mõtteline seos varasemaga ja ettenähtava ohuga hankelepingu nõuetekohasele täitmisele.

6. Hankija, **Tallinna Linnavaaramet**, vaidleb vaidlustusele vastu ning palub jätta vaidlustus Riigihanke I osas läbi vaatamata või rahuldamata ning Riigihanke II osas rahuldamata.

6.1. Vaidlustus Riigihankes I ei ole esitatud tähtaegselt.

Riigihankes I tehtud otsus Vaidlustaja kõrvaldamise kohta koos vastavate põhjendustega tehti Vaidlustajale teatavaks 28.03.2025 kell 16.01. Hankija saatis teated nimetatud otsuse vastuvõtmise kohta koos põhjendustega RHR-i vahendusel Vaidlustaja kontaktisiku e-posti aadressile. Vastavalt RHS § 189 lg-le 1 pidi Vaidlustaja esitama vaidlustuse hiljemalt 10 päeva jooksul alates päevast, millal ta sai otsustest teada ehk hiljemalt 07.04.2025. Vaidlustus esitati vaidlustuskomisjonile aga alles 10.04.2025.

6.2. Vaidlustaja põhjendused selle kohta, et Vaidlustaja sai otsusega tutvuda alles esmaspäeval 31.03.2025, on tõendamata. Vaidlustaja on majandus- ja kutsetegevuses tegutsev äriühing, kelle puhul eeldatakse, et isik kontrollib e-posti vähemalt kord päevas. 28.03.2025 oli küll reede, kuid teade Riigihankes I vastuvõetud otsuse kohta koos põhjendustega edastati tööaja sees, kell 16:01. Seega oli pakkujal veel vähemalt mõned tunnid, et tutvuda oma postkasti laekunud kirjade ja nende sisuga. Teadet Riigihankes I tehtud otsuse kohta ei edastatud nädalavahetusel, mistõttu oleks vale arvestada Vaidlustaja väidet, et ta sai käskkirja kätte ja tutvus sellega alles esmaspäeval. Hankija eeldab õiguspäraselt, et pakkuja pidi tööajal postkasti laekunud tööalaseid e-kirju lugema ja esitama vaidlustust hiljemalt 07.04.2025.

6.3. Vaidlustaja kõrvaldamine Riigihangete hankemenetlustest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel on õiguspärane ja põhjendatud, kuna Hankija leidis, et varasemad Vaidlustajaga sõlmitud lepingu rikkumised on olulised ja pidevad ning välistavad Hankija silmis pakkujate usaldusväärsuse.

6.3.1. Varasemate lepingute korduvad rikkumised on muutnud Vaidlustaja Hankija silmis sedavõrd ebausaldusväärseks, et Hankija ei näe võimalust koostöö jätkamiseks tulevikus. Euroopa Kohtu praktikas on väljendatud seisukohta, et usaldusväärsus on pakkuja ja hankija vahelise suhte põhielement, millel põhineb hankija usaldus pakkuja vastu. Pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamisel tuleb arvesse võtta *pakkuja sobimatut käitumist, mis põhjustab tõsiselt kahtlusi ettevõtja usaldusväärse suhtes*. Hankijal puudub kindlus, et pakkuja täidab oma kohustused korrektselt ja vastavalt kokkulepetele, mistõttu seab see ohtu lepingu täitmise ja raskendab Riigihangete eesmärkide saavutamist.

6.3.2. Vaidlustaja kui kogenud riigihangetel osaleja ja hankelepingute täitja peab mõistliku isikuna aru saama sellest, et asutustes võivad riigihangete ettevalmistamise ja hankelepingute täitmise tegeleda erinevad spetsialistid.

6.3.3. Vaidlustaja väitel jääb talle arusaamatuks Hankija otsuste põhjenduse olev lause osa: *[---] käsundiandja [---] palub käsundisaja asuda tõsiselt ja viivitamata lepingu nõuetekohasele täitmisele*. Hankija juhib tähelepanu Riigihanke I vaidlustuse lisale nr 11 „Tallinna Linnavaraameti 03.02.2025 kiri Infragate’ile.asice“, milles on toodud Hankija seisukohad ja põhjendused lepingu rikkumiste kohta. Selles kirjas on viimase lausena esitatud needsamad lauseühendid. Tegemist on Linnavaraameti kirjaga, mis oli saadetud Vaidlustaja esindajale ja puudutas varasemalt riigihanke „A. H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ tulemusena sõlmitud lepingu nr 3.4-4/428 rikkumist seoses sellega, et Vaidlustaja esindaja ei ole objektile viibinud. Nimetatud kirja viimases lauses palus Hankija Vaidlustajal asuda viivitamatult ja tõsiselt lepingut nõuetekohaselt täitma.

6.3.4. Hankija ja Strateegiakeskus on oma otsustes ja Vaidlustajaga peetud varasemas kirjavahetuses, sh nõudekirjades, korduvalt selgitanud, miks nad peavad AS-iga Infragate Eesti sõlmitud lepingute rikkumisi oluliseks ja miks Vaidlustaja rikkus olulisi tingimusi kas pidevalt või oluliselt. Hankija eesmärk on leida kindel ja usaldusväärne pakkuja, kes täidab temaga sõlmitud hankelepinguid nõuetekohaselt, mitte pidada lõputuid vaidlusi probleemsete pakkujatega.

6.3.5. Hankija märgib, et vaidlustuskomisjoni kontroll Hankija otsuste õiguspärasuse üle on piiratud ning kinnitab, et kõik otsused on tehtud kaalutletult ja kõiki asjaolusid arvesse võttes. Kui võtta arvesse kahes vaidlusaluses lepingus esinenud rikkumiste ning rakendatud leppetrahvide arvu, peetud kirjavahetust, Vaidlustaja vastuseid ning kogu suhtluse mahtu, ei saa järeldada, et tegemist oleks usaldusväärse pakkujaga. Usaldusväärne pakkuja teostab omanikujärelevalvet vastavalt lepingu tingimustele, sh esitab omanikujärelevalve programmi õigeaegselt, koostab ja edastab tellijale õigel ajal protokollid ja aruandluse, viibib nõutud arvu tunde ehitusobjektile ning peab kinni lepingu tähtaegadest. Kõik varasemad lepingute rikkumisega seotud asjaolud viitavad, et Vaidlustaja on ebausaldusväärne ning temaga hankelepingute sõlmimine kujutab endast olulist riski.

6.3.6. Omanikujärelevalve tegemise eesmärk on kõigepealt tagada ehitustööde nõuetekohane kvaliteet. Kui omanikujärelevalve nõudeid rikutakse, võib tulemusena tekkida mitmeid riske: ehitised võivad olla ebakvaliteetne või isegi ohtlik kasutamiseks, esineda võivad konstruktsioonivead, vee- või soojapidavuse probleemid ning hilisemad parandustööd lähevad hankijale palju maksma.

6.3.7. Hankija ei ole rikkunud pakkuja heastamismeetmete hindamisel elementaarset uurimis- ja hoolsuskohustust ning hea halduse tava. RHS-is sätestatud riigihankemenetlus ei ole haldusmenetlus HMS-i mõistes ning riigihankes tehtud otsuste langetamisel puudub hankijal hariliku haldusmenetluse standarditele vastav kontrollkohustus ning samuti ei ole uurimiskohustus nii laiaulatuslik kui tavapärasel haldusmenetluses. Hankemenetluse

formaliseerituse ning kiiruse tõttu ei kehti siin uurimisprintsip, või vähemalt mitte üldises haldusmenetluses ettenähtud määral. Seega on Hankija poolt vastavates protokollides esitatud põhjendused piisavad ja selged, et teha kaalutletud otsus, eriti olukorras, kus üks rikutud hankeleping oli sõlmitud Hankija enda poolt ning teine rikutud hankeleping oli sõlmitud samuti linna asutusega.

Samuti on Riigihangete puhul tegemist hangetega, mille eeldatav maksumus jääb alla rahvusvahelise riigihanke piirmäära. RHS §-is 97 sätestatud heastamise regulatsioon kehtib aga ainult riigihangete puhul, mille eeldatav maksumus on vähemalt võrdne rahvusvahelise piirmääraga (RHS § 97 lg 1). Hankija võib kohaldada heastamist reguleerivat sätet ka riigihangetes, mille eeldatav maksumus on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär, kui see võimalus on sätestatud riigihanke alusdokumentides (RHS § 97 lg 3). Vaidlustatud Riigihangetes ei ole heastamise regulatsiooni rakendamist vastavalt RHS § 97 lg-le 3 RHAD-is ette nähtud.

6.3.8. Vaidlustaja rikkus varasemalt sõlmitud hankelepinguid oluliselt ning nende lepingute oluliste tingimuste rikkumised oli kas pidevad või olulised. Hankija ei pea hinnangu andmiseks pakkuja varasemale käitumisele ootama kohtuotsust. Tegemist on Hankija kaalutusõigusega ning Hankijal on õigus oma põhjendatud otsusega kõrvaldada pakkuja alustatud hankemenetlusest ka siis, kui leppetrahvide või muude sanktsioonide rakendamine on pakkuja poolt vaidlustatud. Samuti ei ole määrav, kas RHR-is on tehtud kanne leppetrahvi või muude sanktsioonide vaidlustamise kohta.

Riigihanke “A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve” (viitenumber 274807) tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumine

6.4. Hankija on seisukohal, et AS Infragate Eesti rikkus Linnavaraametiga 07.06.2024 sõlmitud hankelepingu nr 3.4-4/24/428 olulisi tingimusi oluliselt ja korduvalt.

6.4.1. Vaidlustaja ei esitanud käsundisaajana lepingu lisa oleva tehnilise kirjelduse p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ nimetatud omanikujärelevalve protseduuride programmi tähtajaks ning Hankija määras AS-ile Infragate Eesti selle eest leppetrahvi. Vaidlustaja pidi esitama programmi hiljemalt kuu aja jooksul pärast lepingu sõlmimist, kuid esitas selle 50-päevase viivitusega. Leping sõlmiti 07.06.2024, programmi esitas Vaidlustaja tellijale tutvumiseks alles 25.08.2024. Seega ületas Vaidlustaja tähtaja sisuliselt kahekordselt. Leppetrahvi rakendati Linnavaraameti poolt AS-ile Infragate Eesti 13.09.2024 edastatud kirjaga nr 3.4-1/428-2. 25.08.2024 oli ehitusobjekt juba alanud intensiivne ehitusstaadium. Üks kuu alates lepingu sõlmimisest toimusid ettevalmistustööd ja alates teisest kuust algas intensiivne ehitusperiood. Protseduuride programm on kõikide omanikujärelevalve spetsialistide poolsed allkirjad saanud 23.10.2024. Omanikujärelevalve protseduuride programmi koostamine on üks omanikujärelevalve tegija esmaseid kohustusi, mis ei tulene üksnes lepingust, vaid on sätestatud esmase kohustusena majandus- ja taristuministri 02.07.2015 määruse „Omanikujärelevalve tegemise kord“ § 4 lg-s 1. Antud sättele vastavalt koostab omanikujärelevalve tegija koostöös omanikuga ülesannete täitmiseks järelevalveprotseduuride programmi või kvaliteedi tagamise plaani, mis peab vähemalt sisaldama:

1) ehitamise ja materjali kvaliteedi kontrollimise protseduure, sealhulgas kontrollitavate tööde kirjeldusi, kontrolli sagedusi, võimalikke katsetusi või mõõdistusi;

2) ehitamise puudustest teavitamise ja nende kõrvaldamise protseduure.

Nimetatud kohustusi on tehnilises kirjelduses täpsustatud.

6.4.2. Kui protseduuride programm jääb esitamata, puudub tellijal selge ülevaade ehitustööde kontrollist, mis suurendab ohtu, et ehitamise käigus tehtud vead ja puudused jäävad avastamata. See võib kaasa tuua ehitustööde viivitusi, kvaliteediprobleeme, kasutusloa väljastamise takistusi ning hilisemaid vaidlusi vastutuse üle. Seega on protseduuride programmi õigeaegne

esitamine hankelepingu oluline tingimus. Vaidlustaja esitas programmi märkimisväärse viivitusega – 50 päeva hiljem, mistõttu ületati esitamise tähtaeg sisuliselt kahekordselt. Eespool toodud selgitustele tuginedes leidis Linnavaraamet, et tegemist oli hankelepingu olulise tingimuse olulise rikkumisega. Hankija hinnangul oleks juba see üks rikkumine iseenesest piisav alus Vaidlustaja kõrvaldamiseks tulevastest hankemenetlustest.

6.4.3. Teine hankelepingu olulise tingimuse oluline rikkumine seisnes selles, et VVK spetsialist ei viibinud objektil lepingus nõutud mahus. Vastavalt lepingu lisas 1 tehnilises kirjelduse p-is 6 „Omanikujärelevalve ajalised kohustused lepinguülesannete täitmisel“ sätestatule pidi VVK omanikujärelevalve spetsialist viibima lepinguülesannete täitmisel ehitusplatsil vähemalt kahel tööpäeval nädalas ja keskmiselt 8 töötundi/kuus. Novembris ei olnud antud nõue täidetud. Spetsialist viibis novembris objektil ainult kahel korral kokku 1 tund ja 33 minutit, seega tehnilises kirjelduses sätestatud ülesanne viibida ehitusplatsil vähemalt kahel tööpäeval nädalas ja keskmiselt 8 töötundi/kuus ei olnud täidetud. Antud lepingu rikkumise eest määras Linnavaraamet AS-ile Infragate Eesti leppetrahvi.

6.4.4. Omanikujärelevalve spetsialisti kohalolek objektil on oluline, et tagada ehitustööde vastavus projektile, kvaliteedinõuetele ja kehtivatele normidele. See võimaldab õigeaegselt tuvastada ja ennetada võimalikke vigu või rikkumisi ehitusprotsessis. AS-i Infragate Eesti spetsialisti objektil viibitud aeg - 1,33 tundi ühes kuus - ei täida hankelepingu eesmärki. Lepingus sätestatud töötundide maht on kujunenud lähtudes Linnavaraameti praktikast ning vajadusest tagada kvaliteetne tulemus. Seega oleks väär asuda seisukohale, et spetsialisti objektilt puudumine on ebaoluline. Hankija hinnangul on tegemist olulise lepingu tingimusega. VVK omanikujärelevalve spetsialisti ehitusobjektilt puudumine on olulise lepingu tingimuse oluline rikkumine, kuna see tingis olukorra, kus Linnavaraamet ei saanud enne rasvapüüdurite paigaldamise algust veenduda kasutatavate materjalide sobivuses. Kõik AS-i Infragate Eesti esindajate vastuväited antud leppetrahvide rakendamise suhtes on Hankija oma kirjadega tagasi lükanud.

6.4.5. Hankija juhib tähelepanu veel ühele AS-i Infragate Eesti olulisele lepingu rikkumisele. Kuigi Hankija ei ole selle rikkumise eest rakendanud leppetrahve, ilmestab see pakkuja ebakompetentsust ning on viinud Linnavaraameti usalduse kadumiseni Vaidlustaja suhtes. Lepingu rikkumine on detailsemalt selgitatud Linnavaraameti poolt 03.02.2025 Vaidlustaja esindajale edastatud kirjas nr 6.-2/24/6674-3. Nimelt oli Vaidlustaja kohustatud kontrollima tööohutusnõuete täitmist vastavalt hankelepingu eritingimuste p-ile 3.4.8. Linnavaraameti tõenditest (fotodelt) nähtub tööohutusnõuete rikkumine. Tööohutuse nõuete järgimine ehitusplatsil ja nende rikkumised võivad põhjustada inimestele tõsiseid vigastusi või isegi surmajuhtumeid.

6.4.6. Kolmas rikkumine oli seotud sellega, et AS Infragate Eesti ei esitanud tähtaegselt lepingus nõutud protokolle. Lepingu lisaks oleva tehnilise kirjelduse p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ on töövõtja kohustuseks infovahetuse tagamine ja koosolekute korraldamine. Koosolekute protokollid peavad olema koostatud ja esitatud läbi vaatamiseks hiljemalt 3 tööpäeva jooksul koosoleku toimumisest. Nagu Linnavaraamet 13.09.2024 AS-ile Infragate Eesti edastatud leppetrahvi rakendamise kirjas nr 3.4-1/428-2 sedastas, rikkus Vaidlustaja antud kohustust kolmel korral, seega pidevalt. Omanikujärelevalve käigus protokollide koostamine ja nende õigeaegne esitamine on olulised hankelepingu tingimused, kuna protokollid dokumenteerivad ehitustööde käiku, tuvastatud puuduseid, antud juhiseid ning tegevusi objektil. Need protokollid tõendavad, et järelevalvet on teostatud vastavalt nõuetele ning aitavad hiljem hinnata tööde kvaliteeti ja vastutust võimalike probleemide korral. Töövõtja protokollide koostamise ja esitamise kohustust kolmel korral. Näiteks nõupidamine nr 4 toimus 09.07.2024, protokoll esitati 22.07.2024 ning lisati allkirjastamisele alles 06.08.2024. Nõupidamise protokoll kinnitati alles kuu aega hiljem, mis kujutab endast märkimisväärset

viivitust dokumenteerimisel. Selline hiline mine võis oluliselt mõjutada objekti ajakava ning kavandatud tegevuste elluviimist. Hankija hinnangul ei ole tegemist üksiku ega juhusliku rikkumisega vaid Vaidlustaja poolt toime pandud korduvate ehk pidevate rikkumistega. Eespool toodud põhjendustele tuginedes leidis Hankija, et protokollide korduva tähtajaks esitamata jätmisega on tegemist lepingu olulise tingimuse pideva rikkumisega.

6.4.7. Neljas lepingu rikkumine oli seotud sellega, et AS Infragate Eesti ei esitanud tähtaegselt lepingus nõutud aruandluslehte. Nagu Linnavaraamet 13.09.2024 AS-ile Infragate Eesti edastatud leppetrahvi rakendamise kirjas nr 3.4-1/428-2 märkis, ei esitanud töövõtja tehnilise kirjelduse lk 7 kehtestatud tingimustele vastavat aruandluslehte. Aruandlusleht tuli esitada iga kuu koos begin-raportiga allkirjastatult. Töövõtja jättis aruandluslehed esitamata kolmel korral juuni 2024, juuli 2024 ja augusti 2024 kuu kohta. Seega rikkus töövõtja ka seda lepingus sätestatud kohustust kolm korda. Aruandluslehe näidis on toodud tehnilise kirjelduses ning on lepingu osaks. Aruandluslehe pidamine ja õigeaegne esitamine on oluline lepingu tingimus, kuna see tagab läbipaistvuse ja kontrolli ehitustööde üle ning võimaldab kiiresti reageerida ilmnenud puudustele ja mittevastavustele. Aruandluslehel kajastatakse omanikujärelevalve tegija teostatud toiminguid ning fikseeritakse ehitusobjektile ülevaatusel avastatud puudused ja mittevastavused, samuti märgitakse omanikujärelevalve poolt rakendatud meetmeid. Kui aruandluslehte ei peeta või seda ei esitata õigel ajal, toob see kaasa kommunikatsioonihäireid, probleemide hiline nud lahendamise, põhjustades järelevalve teostamisel ebatäpsusi ning puudulikku dokumenteerimist. Seega aruandluslehe korduva tähtajaks esitamata jätmisega on Hankija hinnangul tegemist lepingu olulise tingimuse pideva rikkumisega.

6.4.8. Eespool kirjeldatud hankelepingu rikkumiste sisu näitab selgelt, et Vaidlustaja on toime pannud korduvaid lepingurikkumisi ega ole suutnud neid kõrvaldada. See viitab Vaidlustaja suutmatusele täita hankelepinguid nõuetekohaselt ning on viinud usaldusväärsuse kadumiseni Hankija silmis. AS Infragate Eesti rikkus Linnavaraametiga sõlmitud hankelepingu olulisi tingimusi oluliselt ja korduvalt, mistõttu on Vaidlustajakõrvaldamine Riigihangetest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel põhjendatud, õiguspärane ja proportsionaalne.

Riigihanke “Vormsi roheala projekteerimine“ (viitenumber 269782) tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumine

6.5. Lisaks Linnavaraametiga sõlmitud lepingu rikkumistele pidas Hankija vajalikuks viidata ka teise hankelepingu rikkumistele Vaidlustaja poolt. Nimetatud rikkumised annavad viiteid, et Vaidlustaja ei ole suuteline tagama nõuetekohast ja kvaliteetset teenust mitte üksnes omanikujärelevalve teostamisel, vaid ka projekteerimisel.

6.5.1. Strateegiakeskuse kirjades Vaidlustaja esindajale (TSK 07.02.2025 kiri Vaidlustaja esindajale advokaadibüroo NOVE OÜ-le nr 4-1.1/24/783-4 ning TSK 06.11.2024 kiri advokaadibüroo NOVE OÜ-le nr 1-1.1/783-2) on põhjalikult selgitatud, miks Strateegiakeskusega sõlmitud lepingu rikkumise näol oli tegemist hankelepingu olulise tingimuse olulise rikkumisega.

6.5.2. Hankija nõustub Strateegiakeskuse kirjades esitatud seisukohtadega ega pea vajalikuks neid korrata. Selliseid rikkumisi toime pannud pakkuja ei ole Hankija silmis usaldusväärne. Hankelepingu tähtaegne ja nõuetekohane täitmine on Hankija jaoks ülimalt oluline, kuna see on otseselt seotud avalike ülesannete täitmisega. Kui Vaidlustaja teeb oma töös hulgaliselt vigu, mille tulemusel peab tellija tehtud tööd vastu võtma ja üle vaatama korduvalt – koguni kolm korda – ning tööde teostamise tähtaeg selle tõttu oluliselt pikeneb, kujutab temaga lepingu sõlmimine endast riski.

6.6. Arvestades kõiki Vaidlustaja poolt varasemalt toime pandud hankelepingute rikkumisi, 12 (25)

leidis Hankija õiguspäraselt, et pakkuja, kellel esineb korduvalt raskusi tööde nõuetekohase teostamisega, ei sobi osalema tulevaste hankelepingute täitmises. Kogumis on pakkujal tuvastatud vähemalt viis juhtumit nii enda kui ka teise hankija lepingute täimisel, kus on toime pandud hankelepingute oluliste tingimuste korduvaid või sisuliselt olulisi rikkumisi.

6.7. 28.04.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.7.1. Hankija jääb oma varasema seisukoha juurde, et Riigihankes I esitatud vaidlustus tuleb jätta läbi vaatamata, kuna see ei ole esitatud tähtaegselt. Vaidlustaja väide, et ta sai otsustega tutvuda alles 31.03.2025 on tõendamata ja pole usutav.

Vaidlustajal oli võimalus tutvuda Hankija otsuse ja selle lisaga 28.03.2025, mil otsus tehti RHR-i kaudu pakkujatele teatavaks. Vaidlustaja võis kuritarvitada RHR-i võimalust teavituste kustutamiseks, kuna sellisel juhul tekib võimalus varjata otsusega tutvumise tegelikku aega. Seega on väited selle kohta, et Vaidlustaja sai otsustega tutvuda alles 31.03.2025, vaatamata Vaidlustaja põhjendustele, siiski tõendamata ja ebausutavad.

Vaidlustaja väited selle kohta, et Hankija ei esitanud kuvatõmmist põhjusel, et see võiks visuaalselt tõendada Hankija poolt valeväidete esitamist, on asjakohatud ja oletuslikud.

6.7.2. Teavitus Hankija otsuse kohta edastati reedel tööpäeva sees. Seega on Vaidlustaja seisukoht, et Hankija kasutas teadlikult taktikat saata otsus välja reedese tööpäeva lõpus, et hiljem tugineda vaidlustuse mittetähtaegsele esitamisele, alusetu.

Vaidlustajal oli võimalus tööpäeval, tavapärasel tööajal, Hankija otsusega tutvuda ning Hankija hinnangul võis ta seda ka teha. Tööajal tööalaste kirjadega igapäevane tutvumine ja nende lugemine oma postkastist iga ühe kuni kahe tunni järel ei ole midagi erakordset, vaid kuulub majandus- ja kutsetegevuses osalejate tavapäraste tööülesannete hulka. Olukord, kus kogenud riigihangetel osaleja ja suure äriühingu töötajad ei jälgi tööpäeva jooksul oma postkasti ega loe kirju vähemalt kord tööpäevas ei ole eluliselt usutav. Kui Vaidlustaja tegi tööpäeval oma e-posti ainsa külastuse hommikul ja rohkem postkasti ei vaadanud, siis see on tema enda töökorralduslik valik, mis ei vabasta kohustusest esitada vaidlustus tähtaegselt.

6.7.3. Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise otsused on õiguspärased, rajanevad RHR § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud alusele ning on langetatud seaduses sätestatud piirides.

6.7.4. Hankija kõrvaldas Vaidlustaja Riigihangetest põhjusel, et Vaidlustaja on osutunud Hankija jaoks ebausaldusväärseks pakkujaks ning Hankijal on tekkinud põhjendatud kahtlus selles, kas Vaidlustaja täidab tulevikus sõlmitavad hankelepingud nõuetekohaselt. Euroopa Kohus rõhutas, et antud riigihankedirektiivist tuleneva nimetatud kõrvaldamise aluse kasutamine rajaneb pakkuja ja hankija vahelise suhte põhielemendil, see tähendab eduka pakkuja usaldusväärsusel, millel põhineb hankija usaldus tema vastu ning hankijatel on võimalus hankemenetlusest kõrvaldada „ettevõtjaid, kes on osutunud ebausaldusväärseteks“.

6.7.5. Vaidlustuskomisjon on oma praktikas korduvalt rõhutanud, et hankija peab RHS § 95 lg 4 p-i 8 rakendamisel ja pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamisel ära näitama, et normi koosseis on täidetud, ning esitama põhjused, miks pakkuja varasem tegevus on muutnud ta hankija jaoks sedavõrd ebausaldusväärseks, et temaga hankelepingu sõlmimine oleks mõistlikust seisukohast vastuvõetamatu. Hankija on seda teinud vaidlustustele esitatud vastustes, tuues välja, milles seisnes Vaidlustajaga sõlmitud varasemate hankelepingute rikkumine, ning hinnanud ja näidanud iga konkreetse rikkumise puhul, miks ta peab rikutud tingimust asjaomase lepingu oluliseks osaks ja miks rikkumine oli oluline või pidev. Samuti on Hankija iga rikkumise puhul selgitanud, mida pakkuja varasemad minetused Hankija jaoks tähendavad ja miks rikkumised on muutnud Vaidlustaja Hankija silmis ebausaldusväärseks.

6.7.6. Vaidlustaja toodud asjaolu, et AS-il Infragate Eesti on nõuetekohaselt täidetud lepinguid, 13 (25)

ei kummuta fakti, et ta on rikkunud linnaga sõlmitud lepinguid. Hankija hinnangul on need rikkumised olnud sedavõrd tõsised, et temaga tulevaste hankelepingute sõlmimine oleks vastuvõetamatu samm ja kujutaks endast suurt riski. See, et korduvad ja olulised rikkumised on aset leidnud just linnaga sõlmitud hankelepingutes, viitab Hankija hinnangul asjaolule, et Vaidlustaja ei pidanud vajalikuks korraldada tööd oma äriühingu sees selliselt, et linna lepingud oleksid täidetud nõuetekohaselt.

Riigihanke “A. H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve” (viitenumber 274807) tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumine

6.7.7. AS Infragate Eesti viivitas omanikujärelevalve protseduuri programmi esitamisega 50 päeva, mitte 79. Hankija vastus Vaidlustaja seisukohale seoses antud lepingu rikkumisega ja vastavad põhjendused ongi koostatud lähtuvalt selles, et rikkumine on 50 päeva, mitte 79 nagu see oli märgitud Linnavaraameti algses Vaidlustajale adresseeritud leppetrahvide määramise kirjas. Tegemist on päevade kontrollimisel ilmnenu ebatäpsusega, mis ei muuda sisuliselt lepingu oluliste rikkumiste selgitusi ega nende tähendust.

6.7.8. Hankija leiab endiselt, et omanikujärelevalve programmi koostamine ja selle õigeaegne esitamine on omanikujärelevalve teostaja jaoks üks primaarseid kohustusi. Hankija varasemas vastuses esitatud selgitused võimalike tagajärgede kohta, mis võivad kaasneda lepingu rikkumisega, on asjakohased ja määrava tähtsusega otsuse tegemisel. Tegemist ei ole hirmutamiseiga vaid omanikujärelevalve lepingulise kohustuse täitmata jätmisega kaasnevate reaalsete tagajärgedega. Asjaolu, et kirjeldatud tagajärgi ei kaasnenu, ei välista nende tekkimist tulevikus. RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel ebausaldusväärse pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamine on seotud pakkuja varasemate minetustega hankelepingute täitmisel, kuid selle eesmärk on ennetada tulevasi rikkumisi ja nendega kaasnevaid tagajärgi. Tammsaare tee 135 objekt oli intensiivses ehitusstaadiumis, kui omanikujärelevalve protseduuride programm oli esitamata ja see on olulise lepingu tingimuse oluline rikkumine. AS-ile Infragate Eesti oli lepingu kohaselt antud mõistlik tähtaeg programmi esitamiseks – 1 kuu, kuid Vaidlustaja ületas esitamise tähtaja sisuliselt kahekordselt.

6.7.9. Seoses lepingu rikkumisega, mis puudutab VVK spetsialisti viibimist objektil, juhib Hankija tähelepanu lepingu lisa 1 tehnilises kirjelduse p-is 6 „Omanikujärelevalve ajalised kohustused lepinguülesannete täitmisel“ sätestatud tingimusele, mille kohaselt peavad töövõtja spetsialistid viibima ehitusplatsil nii palju kui on vaja lepingukohustuste ja ülesannete täitmiseks, kuid mitte vähem kui on fikseeritud intensiivses ehitusstaadiumis. Intensiivses ehitusstaadiumis pidi veevarustuse ja kanalisatsiooni spetsilist viibima ehitusplatsil vastavate eriosade tööde algusest vähemalt 2 tööpäeval nädalas ning keskmiselt 8 töötundi/kuus. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et ehitusobjekt ei olnud novembris tehnilise kirjelduse p-i 6 mõttes intensiivses staadiumis. Novembris käis objektil intensiivne ehitus, toimusid ja on rahaliselt akteeritud objektil teostatud kanalisatsioonitööd, drenaaži ja truupide ehitustööd ning objektiga seotud kõrvalhoone kanalisatsioonitrassi ümberehitus. See näitab, et projekt oli intensiivses ehitusstaadiumis.

6.7.10. Vaidlustaja väidab, et liiva-mudapüüduuri kooskõlastus toimus Bauhubi keskkonnas. Hankija juhib tähelepanu asjaolule, et lepingu lisa 1 tehnilises kirjelduse p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ kirjeldatud töövõtja ülesannetest tulenevalt ei piisa üksnes projektilingi kaustas materjalide ja seadmete kooskõlastamisest ja juba tehtud tööde tagantjärele kontrollimisest, spetsialist pidi objektil viibima ehituse intensiivses staadiumis. Püüduuri tööloiguga tööd toimusid perioodil 14.11.2024-21.11.2024 ning veevarustuse ja kanalisatsiooni spetsialisti 19.11.2024 kõigest 25 minutiline objektikülastus ei täida omanikujärelevalve teenuse tellimise eesmärki. Omanikujärelevalve spetsialisti töö sisu seisneb mh ka ehitustööde jälgimises ja kontrollimises, mida aga sisuliselt teostatud ei ole. Antud asjaolu tõendab niivõrd suur erinevus

keskmise töötundi/kuus ja tegelikkuse vahel. Lisaks on kinnitust leidnud (fotod), et püüduri paigaldamise käigus on rikutud tööohutusnõudeid. Hankija leiab endiselt, et VVK omanikujärelevalve spetsialisti ehitusobjektilt puudumine on olulise lepingu tingimuse oluline rikkumine, kuna see tingis olukorra, kus Linnavaraamet ei saanud enne rasvapüüdurite paigaldamise algust veenduda kasutatavate materjalide sobivuses.

6.7.11. Hankija leiab endiselt, et protokollide ja aruandluslehtede koostamise kohustuse täitmata jätmine on oluliste lepingutingimuste rikkumine, kuna protokollid dokumenteerivad ehitustööde käiku, tuvastatud puudused, antud juhised ja tegevused objektil. Kui nende koostamise ja esitamise kohustust rikutakse või jäetakse see õigeaegselt täitmata, ei ole võimalik nende abil hinnata tööde kvaliteeti ega määrata vastutust probleemide korral. Vale on Vaidlustaja väide, mille kohaselt dokumentide õigeaegne esitamata jätmine ei ohusta info liikumist ega kvaliteeti. Vastupidi, see võib viia olulise teabe kadumiseni, probleemide hilinenud tuvastamiseni ning tööde kvaliteedi languseni, mõjutades otseselt kogu ehitustööde tulemust ja hilisemat objekti kasutuskõlblikkust. Kui nimetatud tagajärjed ei saanud seekord, ei ole välistatud, et see kõik võib aset leida tulevaste lepingute täitmisel.

Vaidlustaja väide, et leppetrahvi nõue on esitatud vaid ühe protokollil hilinenud esitamise eest, on vale. Rikkumised leidsid aset kolmel korral — nii koosoleku protokollide kui ka aruandluslehtede õigeaegse esitamata jätmise näol. Leppetrahvi suuruseks on 350 eurot (käibemaksuta) iga rikkumise eest. Hankija rakendas aga mainitud rikkumiste eest leppetrahvi vähendatud määras ja piirdus kogusummaga 1050 eurot (käibemaksuta). Antud asjaolu on fikseeritud Linnavaraameti poolt 13.09.2024 AS-ile Infragate Eesti edastatud leppetrahvi rakendamise kirjas nr 3.4-1/428-2.

Riigihanke “Vormsi roheala projekteerimine“ (viitenumber 269782) tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumine

6.7.12. Vaidlustaja rikkus Strateegiakeskusega sõlmitud hankelepingu olulisi tingimusi oluliselt ja pidevalt ning see on täiendavaks aluseks Vaidlustaja kõrvaldamiseks Riigihangete hankemenetlustest. Strateegiakeskusega sõlmitud lepingu täimise tähtaeg oli neli kuud, tööd võeti vastu kolmekuulise hilinemisega. Tööde teostamise tähtaeg on oluline lepingu tingimus ning selle ületamine oli peaaegu kahekordne ehk tegemist oli olulise rikkumisega. Hilinemise põhjus oli töö mittekvaliteetne esitamine ja selle korduv parandamine.

6.7.13. Pidev tööde teostamise tähtaegade ületamine ja teenuse mittekvaliteetne osutamine nii Hankija kui ka Strateegiakeskusega sõlmitud lepingute raames näitab, et Vaidlustaja ei suuda täita linnaga sõlmitud ehitusvaldkonna hankelepingute nõudeid. Tegemist ei ole üksikute ega juhuslike rikkumistega vaid süsteemse probleemiga, mis ilmneb Vaidlustaja ehitusvaldkonna lepingutes — nii omanikujärelevalve osutamise kui ka projekteerimisega seotud lepingutes. Selline käitumine on kaotanud Hankija usalduse Vaidlustaja vastu. Hankija ei soovi sõlmida vaidlustatud riigihangete tulemusena lepinguid pakkujaga, kes ei suuda täita oma lepinguid nõuetekohaselt.

6.7.14. Tähtaegadest kinnipidamine ja riigihangete kaudu tellitavate teenuste kvaliteetne osutamine on Hankija jaoks määrava tähtsusega. Vaidlusaluste Riigihangete kaudu tellitavaid teenuseid rahastatakse lisaks linna vahenditele ka riigieelarvest. Akadeemia tee 32 sotsiaalmaja ja Katleri 6 sotsiaalmaja moodulrenoveerimise projekteerimis-ehitustööde lepingud oli plaanis sõlmida mais 2025. Mõlema projekteerimis- ja ehitustööde lepingu periood on 16 kuud. On tähtis, et tööd sujuksid tõrgeteta ning saavutatakse taotluses sätestatud tulemused ja tagatakse projekti raames kavandatud tegevuste elluviimine. Hankija jaoks ei ole aktsepteeritav, et omanikujärelevalve töö vaidlusaluste Riigihangete tulemusel sõlmitavate lepingute täitmisel oleks ebakvaliteetne, vajaks korduvalt parandamist või oleks mittetähtaegne. Projekti abikõlblikkuse periood on 03.06.2024– 31.01.2027.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Hankija taotluse läbivaatamine Riigihankes I esitatud vaidlustuse läbivaatamata jätmiseks

7. Vaidlustusmenetluses esitas Hankija taotluse jätta läbi vaatama Riigihankes I esitatud vaidlustus, kuna see ei ole esitatud tähtaegselt. Kokkuvõtlikult põhjendas Hankija oma taotlust järgmiselt:

1) Hankija edastas teated Riigihankes I tehtud otsustest RHR-i vahendusel kõikidele pakkujatele, sh Vaidlustajale, reedel 28.03.2025 kell 16.01. Vaidlustaja sai ja pidi tutvuma Hankija otsustega samal tööpäeval, mitte esmaspäeval, 31.03.2025, nagu Vaidlustaja väidab. RHS § 189 lg 1 sätestatud tähtaega arvestades pidi vaidlustus Vaidlustaja hankemenetlusest kõrvaldamise otsusele Riigihankes I olema laekunud vaidlustuskomisjonile hiljemalt 07.04.2025. 10.04.2025 laekunud vaidlustus ei ole esitatud tähtaegselt;

2) Vaidlustaja on majandus- ja kutsetegevuses tegutsev äriühing, kelle puhul eeldatakse, et isik kontrollib oma e-posti vähemalt üks kord päevas;

3) Vaidlustaja ei ole tõendanud, et sai vaidlustatud otsusest teada 31.03.2025.

8. Vaidlustuskomisjon jätab Hankija taotluse rahuldamata järgmistel põhjustel:

1) Hankija edastas Riigihankes I tehtud otsused pakkujatele, sh Vaidlustajale, RHR-i kaudu reedel, 28.03.2025 kell 16.01, s.o tööpäeva lõpus. RHS § 189 lg 1 ei sea vaidlustuse esitamise tähtaja kulgema hakkamist sõltuvusse mitte sellest, millal hankija oma otsuse pakkujale välja saatis, vaid sellest, millal pakkuja *sai teada või pidi teada saama oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest*;

2) Vaidlustaja väitel, mida kinnitavad ka 23.04.2025 menetlusedokumendi lisana esitatud RHK kuvatõmmised Vaidlustaja poolt Hankija Käskkirja I ja selle lisaga 1 tutvumise aja kohta, sai Vaidlustaja Hankija vaidlustatud otsusest teada 31.03.2025;

3) Hankija arvamus, et see, et Vaidlustaja ei saanud Hankija 28.03.2025 otsustest teada samal päeval, kui need pakkujatele edastati, ei ole usutav ning on tõendamata, ei ole asjakohane. Taotledes Riigihankes I esitatud vaidlustuse läbivaatamata jätmist on Hankijal endal kohustus tõendada, et vaidlustus ei ole esitatud tähtaegselt. Hankija ei ole esitanud ühtegi tõendit selle kohta, et Vaidlustaja oleks tutvunud Hankija 28.03.2025 otsustega nende väljasaatmise päeval (28.03.2025) või mingil teisel ajal enne 31.03.2025;

4) ka vaidlustuskomisjonile ei nähtu RHR-i logifailidest, et Vaidlustaja oleks Hankija otsuse kätte saanud juba otsuse edastamise päeval (28.03.2025). Seega juhindub vaidlustuskomisjon Riigikohtu praktikast, mille järgi tuleb majandus- ja kutsetegevuses eeldada, et isik kontrollib e-posti vähemalt kord tööpäevas. Järelikult saab majandus- ja kutsetegevuses lugeda e-kirja kättesaaduks hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast e-kirja saabumist saaja või tema valitud teenusepakkuja serverisse (vt Riigikohtu tsiviilkolleegiumi otsus asjas nr 3-2-1-123-07, p 12 ja otsus asjas nr 2-16-8010, p 13, koosmõjus). Järgmine tööpäev pärast reedet, 28.03.2025 oli esmaspäev, 31.03.2025. Lähtudes tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 135 lg-s 1 sätestatust, tähendab see, et viimane päev Hankija 28.03.2025 käskkirjaga nr 1.-40/34 tehtud otsuse vaidlustamiseks oli Vaidlustajale 10.04.2025, millal Vaidlustajas kõnealuse vaidlustuse ka esitas;

5) Hankija eeldus, et juhul kui Vaidlustaja pidi kontrollima oma e-posti vähemalt üks kord päevas, pidi see 28.03.2025 kindlasti toimuma ajaliselt pärast Hankija poolt otsuste kättesaadavaks tegemist, so pärast kella 16.01, ei ole mõisteta ja on ka ebaloogiline, sest mõistlik on eeldada, et kui ettevõtja kontrollib e-posti üks kord päevas, tehakse seda pigem hommikul või lõuna paiku, mitte vahetult enne tööpäeva (konkreetsel juhul ka tööpäeva) lõppu. Hankija arutlused sellest, et tänapäeval kontrollivad ettevõtjad oma e-posti iga paari tunni tagant, võib ju olla õige, kuid see ei oma õiguslikku tähendust ning sellist seadusest tulenevat kohustust ettevõtjatel pole. Vaidlustuskomisjon viitab veelkord Riigikohtu tsiviilkolleegiumi otsusele asjas nr 3-2-1-123-07, p 12 ja otsusele asjas nr 2-16-8010, p 13, koosmõjus, millest tuleneb, millal loetakse majandus- ja kutsetegevuses e-kiri kättesaaduks;

6) kuna õigusaktidest ega kohtupraktikast ei nähtu, et Vaidlustaja pidi 28.03.2025 edastatud otsusega tutvuma samal tööpäeval kui see edastati või järgnevatel (puhke)päevadel ning Hankija ei ole tõendanud, et Vaidlustaja sai vaidlustatud otsusest teada varem, kui 31.03.2025, ei ole vaidlustuskomisjonil alust asutada seisukohale, et Riigihankes I esitatud vaidlustus ei ole esitatud tähtaegselt.

Hankija otsused Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamiseks.

9. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et tehes otsused Vaidlustaja kõrvaldamiseks Riigihangete hankemenetlustest, jättis Hankija eelnevalt ebaõigesti andmata põhjendatud hinnangu Vaidlustaja poolt tarvitusele võetud ning pakkumuses viidatud heastamismeetmete kohta. Vaidlustuskomisjoni arvates polnud vaidlustatud Riigihangete asjaolusid arvestades Vaidlustaja esitatud nn heastamismeetmetele hinnangu andmine Hankija poolt vajalik ega isegi võimalik.

9.1. Riigihangetes esitatud pakkumustesse on Vaidlustaja lisanud dokumendi „AS Infragate Eesti selgitused riigihangete registris kajastuvate rikkumiskannete ja rakendatud heastamismeetmete kohta“, mille osas „Heastamine“ väidab Vaidlustaja muuhulgas, et Vaidlustaja on *[---] ennetavalt võtnud ka erinevaid heastamismeetmeid, mis nii üksikult kui kogumis ainult kinnitavad seda, et Pakkujat ei saa pidada ebausaldusväärseks. [---] Osutatud meetmed hõlmavad mh nii asutusesiseseid protseduuride, töökorraldust, vastutusvaldkondi ning töötajate täiendõpet. [---] Ka heastamismeetmete puhul peab AS Infragate Eesti paremaks selles lühemas ja üldisemas dokumendis mitte laskuda detailidesse ning konkreetsete meetmete tutvustusse. Siiski on Pakkuja seda kindlasti valmis tegema siis, kui hankemenetluse käik nõuab hankijalt Pakkuja selgitusi võetud heastamismeetmete kohta.*

Seega mingeid konkreetseid heastamismeetmeid Vaidlustaja pakkumustes esitatud pole.

Põhjendustes on Hankija Vaidlustaja väidetavate heastamismeetmetega seoses märkinud järgmist: *Hankija ei nõustu pakkuja lisadokumentides esitatud pakkuja kinnitusega, et pakkuja on rakendanud oma kvaliteedijuhtimise põhimõtetest lähtudes varasemate riigihankelepingle rikkumiste heastamiseks ja edasiste rikkumiste ärahoidmiseks meetmeid, mis tagavad täiendavalt, et hankelepingu täitmise kvaliteet tulevikus on tagatud ja pakkuja on lepingupartnerina usaldusväärne.*

Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna Vaidlustaja väidetud heastamismeetmed Vaidlustaja pakkumustes tegelikult puuduvad ning juttu on vaid lubadusest asjakohased andmed vajadusel esitada, poleks Hankija ka parima tahtmise korral saanud võtta mingit seisukohta Vaidlustaja väidetavate heastamismeetmete sisu suhtes. Antud juhul puudus Hankijal ka vajadus ja kohustus hinnata, kas tegemist on puudusega, mis võiks olla selgitustega kõrvaldatav.

9.2. RHS-ist tulenevalt puudus Vaidlustajal õigus Riigihangete pakkumustes heastamismeetmeid esitada ning Hankijal polnud vastavalt ka kohustust neile hinnangut anda:

1) RHS § 97 lg 1 kohaselt: *[P]pakkuja või taotleja, kellel esineb vähemalt üks käesoleva seaduse § 95 lõike 1 punktides 1-3 ja lõike 4 punktides 2-11 nimetatud alustest, võib riigihankes, mille eeldatav maksumus on vähemalt võrdne rahvusvahelise piirmääraga, esitada tõendid selle kohta, et ta on võtnud meetmeid oma usaldusväärsuse taastamiseks.*

RHR-is avaldatud Riigihangete üldandmetest nähtub, et nii Riigihanke I kui ka Riigihanke II puhul jääb riigihanke eeldatav maksumus alla rahvusvahelist piirmäära, mistõttu pakkujatel polnud seadusest tulenevat õigust esitada Riigihangete pakkumustes RHS § 97 lg 1 alusel tõendeid, et nad võtnud meetmeid oma usaldusväärsuse taastamiseks (nn heastamismeetmed);

2) RHS § 97 lg 3 võimaldab kohaldada nn heastamist ka riigihangetes, mille eeldatav maksumus on väiksem, kui rahvusvaheline piirmäär, kui hankija sätestab selle võimaluse riigihanke alusdokumentides. Vaidlusalustes Riigihangetes ei ole Hankija näinud RHAD-is ette pakkujatele võimalust nn heastamismeetmete esitamiseks. Seega polnud Hankijal ka seadusest tulenevat kohustust anda hinnangut Vaidlustaja poolt viidatud heastamismeetmetele, isegi kui

Vaidlustaja sellised andmed enda initsiatiivil oleks esitanud.

10. RHS § 95 lg 4 p-i 8 sätestatud pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldamise aluse puhul on tegemist diskretsioonilise kõrvaldamise alusega, mis eeldab hankija kaalutlusotsust. Seega peavad otsusest nähtuma Hankija põhjendused ja kaalutlused.

RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaselt *võib hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi*. Seega pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamiseks RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel peavad olema üheaegselt täidetud järgmised tingimused:

1) pakkuja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;

2) hankelepingut või hankelepinguid peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;

3) rikkumise tulemusena on lepingust taganatud, leping üles öeldud, hinda alandatud, kahju hüvitatud või makstud leppetrahvi.

Kontrollimaks, kas Hankija on kohaldanud RHS § 95 lg 4 p-i 8 õigesti, tuleb vaidlustuskomisjonil käesoleval juhul tuvastada, kas Vaidlustaja oli rikkunud varasemalt sõlmitud hankelepingu(te) olulist tingimust oluliselt või pidevalt ning kas sellise rikkumisega kaasnes vähemalt üks RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud tagajärg.

11. Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu, et vaidlustuse läbivaatamise juures ei ole käesoleval juhul oluline, kas Vaidlustaja on RHR-is märgitud sanktsioonide rikkumise vaidlustanud või mitte ning kas selle kohta on RHR-is vastav märg. 25.02.2025 otsuses kohtuasjas 3-21-1733, p-is 17 on Riigikohus leidnud, et isegi juhul, kui seoses varasema hankelepingu täitmisega rakendatud sanktsioonide üle käib vaidlus tsiviilasjas, kuid hankija on tuginenud nendele asjaoludele pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamisel RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel, peavad vaidlustuskomisjon ja kohus hankija vastavat otsust kontrollides veenduma, et pakkuja õiguste piiramise alusena näidatud oluline või pidev rikkumine on tegelikult aset leidnud. Sama otsuse p-is 18 on Riigikohus leidnud: *Hinnanguline otsus on pakkuja usaldusväärse suhtes seisukoha kujundamine. Kaalutlusotsus on hankija otsus ebausaldusväärne pakkuja RHS § 95 lg 4 p 8 alusel kõrvaldada (Meca, p 28; Delta Antrepriza, p 25). Nende otsuste aluseks olevad asjaolud, sh lepingu oluline rikkumine, aga tuleb kohtul üle kontrollida täies mahus, oma siseveendumuse kohaselt (Riigikohtu otsus nr 3-20-1198/58, p 15). Hankijal ei teki kaalutlusõigust pakkuja kõrvaldamiseks, kui ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud objektiivsed tingimused*.

12. Vaidlustuskomisjon märgib, et käesoleval juhul komplitseerib küsimust sellest, kas Hankija on Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest õiguspäraselt kõrvaldanud, asjaolu, et Hankija tugineb Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamisel suurelt osalt iseenda (s.o Linnavaraameti) ja Vaidlustaja vahelise lepingu täitmisel esinenud rikkumistele ja kohaldatud sanktsioonidele (leppetrahvide rakendamine riigihanke „A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ (viitenumber 274807) tulemusel sõlmitud käsunduslepingu 3.4.4/428 (edaspidi Tammsaare tee 135 leping) täitmisel). Ilmselt pole Hankija pidanud vajalikuks oma otsuseid Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamiseks korrektselt põhjendada seetõttu, et oli veendumusel, et Vaidlustaja on rikkumiste ja nende eest sanktsioonide rakendamisega seotud asjaoludest piisavalt teadlik.

13. Käskkirjade I ja II p-ide 2 kohaselt kõrvaldati Vaidlustaja hankemenetlustest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel riigihanke komisjoni protokollis 1 (Põhjendustes) toodud põhjustel. Puudub vaidlus, et Riigihanke I ja Riigihanke II puhul on Põhjendused nende põhjendavas osas samas sõnastuses.

Põhjendustest nähtuvalt on Hankija otsustanud kõrvalda Vaidlustaja Riigihangete 18 (25)

hankemenetlustest hankelepingle rikkumiste tõttu, mis on sõlmitud:

1) riigihanke „A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ (viitenumber 274807) tulemusel (Tammsaare tee 135 leping);

2) riigihanke „Vormsi roheala projekteerimine“ (viitenumber 269782) tulemusel (Vaidlustaja ja Strateegiakeskuse vahel sõlmitud hankeping nr 5-2.1/23; edaspidi Vormsi leping).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Põhjendustest ei nähtu, et Hankija otsused kõrvaldada Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest oleksid õiguspärased.

13.1. Põhjendused on ebaloogilise ülesehitusega ja ebaselge sisuga, milles muuhulgas puuduvad Hankija kaalutlused Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlusest kõrvaldamiseks.

13.2. Põhjenduste osas 1 käsitleb Hankija Tammsaare tee 135 lepingu täitmisel Vaidlustaja poolt väidetavalt toime pandud rikkumisi. Hankija tekst on kompileeritud riigihanke „A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ (viitenumber 274807) kohta RHR-is esitatud Vaidlustaja rikkumise kirjeldustest hankelepingu täitmisel (alap-id 1.1-1.3), mille puhul Hankija rakendas enda sõnul leppetrahvi, ning üksikutest lõikudest, mis on võetud Hankija ning Vaidlustaja esindaja kirjavahetusest seoses Vaidlustaja nõudega eelviidatud RHR-i rikkumiskande kustutamiseks (Vaidlustaja¹ 11.12.2024 kiri Hankijale, Hankija 27.12.2024 vastuskiri Vaidlustajale, Hankija 03.02.2025 vastuskiri Vaidlustaja 17.01.2025 vastuväidete leppetrahvi nõudele).

13.2.1. Tsiteerides või ümber sõnastades üksikuid lõike Hankija ja Vaidlustaja kirjavahetusest on Hankija lisanud Põhjendustesse lauseid, mis ilmselgelt ei ole asjakohased dokumendis, mis peaks põhjendama Vaidlustaja kõrvaldamist RHR § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud aluste esinemisel, vaid puudutavad vaidlust Tammsaare tee 135 lepingu täitmise üle – nt [---] *Kahetsusväärset on käsundisaaja jätkanud lepingu rikkumisega, mille tõttu käsundiandja esitab käsundisaajale järjekordse lepingu arve. Hankija lisas hoiatuse, et käsundisaaja tegevus lepingu täitmisel on oluliselt seadnud kahtluse alla oma usaldusväärseuse. Pideva lepingu eesmärgi mittekohase täitmise jätkamise korral on käsundiandjal õigus leping üles öelda üldtingimuste punkti 3.6 alusel või [---] Arvestades eeltoodud asjaolusid on käsundiandja rakendatud leppetrahvid õiguspärased ja käsundiandja jätab vastuväited leppetrahvi osas arvestamata ning palub käsundisaajat asuda tõsiselt ja viivitamata lepingu nõuetekohasele täitmisele.*²

13.2.2. Seoses Tammsaare tee 135 lepinguga ei ole Põhjendustest üheselt arusaadav isegi see, millistele hankelepingu rikkumistele Hankija Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamisel tegelikult tugineb, rääkimata seisukohtade esitamisest, miks Hankija leiab, et väidetavate rikkumiste puhul rikkus Vaidlustaja hankelepingu olulisi tingimusi ning mis tõendaks, et Vaidlustaja tegi seda oluliselt või pidevalt. Põhjenduste alap-des 1-3, millele järgneb lause: *Leppetrahvi suuruseks on 350 eurot KM-ta iga rikkumise eest ja kogusummas 1050 eurot KM-ta. Nimetatud summa pidas Hankija kinni 2024.a augustikuu teenuse osutamise arvest tuginedes lepingu üldtingimuste punktile 4.4*, ei ole välja toodud rikkumist, mis väidetavalt seisnes VVK spetsialisti ehitusplatsil viibimise kohustuse ebakohases täitmisel. Sellekohane teave esitatakse Põhjenduste tekstis hiljem viitega Hankija 03.02.2025 kirjale, mis on omakorda vastuseks Vaidlustaja 17.01.2025 vastuväidetele leppetrahvile.

Vaidlustuskomisjon mõnab, et Vaidlustaja 17.01.2025 kirjas Hankijale ja Hankija 03.02.2025 vastuskirjas käsitletakse Vaidlustajale leppetrahvi määramist VVK spetsialisti (mittepiisava) ehitusobjektil viibimise aja eest, samas ei nähtu Põhjendustest otseselt, et selle rikkumise eest

¹ Vaidlustuskomisjon käsitleb Vaidlustaja esindaja poolt saadetud ning Vaidlustaja esindajale saadetud kirju kirjadena Vaidlustajale ja Vaidlustajalt.

² RHR-i kohaselt on Tammsaare tee 135 leping endiselt märkega „Täitmisel“ ning Hankija lepingut ennetähtaegselt lõpetanud ei ole.

oleks Vaidlustaja suhtes leppetrahvi kohaldatud. Ka eespool nimetatud leppetrahvi kogusummast 1050 eurot (350 eurot iga rikkumise eest) ei saa järeldada, et lisaks Põhjenduste p-ides 1-3 nimetatud rikkumistele oleks Vaidlustaja suhtes kohaldatud leppetrahvi ka neljanda rikkumise eest ($3 \times 350 = 1050$). Seega leiab vaidlustuskomisjon, et Põhjendustes ei ole Hankija viidanud sellele rikkumisele RHS § 95 lg 4 p-i 8 rakendamise alusena.

13.2.3. Kogu Põhjenduste osa 1 ebajärjekindlast ja -loogilisest tekstist jääb mulje, et Hankija ei ole püüdnudki Põhjendustes teha RHS § 96 lg-s 5 nõutud põhjendatud otsust Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamise kohta RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel vaid vaidleb Vaidlustajaga kaudselt lepingulist vaidlust Tammsaare tee 135 lepingu täitmise ning selle rikkumise eest määratud leppetrahvide õiguspärasuse üle.

13.3. Põhjenduste osas 2 käsitleb Hankija Vaidlustaja väidetavat rikkumist Vormsi lepingu täitmisel. Vaidlustuskomisjon rõhutab, et erinevalt Tammsaare tee 135 lepingust ei olnud Vormsi lepingu puhul üheks tellijaks Linnavaraamet (ehk Hankija ise) vaid Strateegiakeskus, seega on tegemist Vaidlustaja poolt teisele hankijale täidetud lepinguga¹.

Seoses rikkumisega Vormsi lepingu täitmisel tsiteerib Hankija Strateegiakeskuse poolt RHR-is esitatud teavitust rikkumise kohta: *Töö anti lõplikult üle 19.08.2024. Tööde üleandmisel oli tegemist lepingu olulise rikkumisega, kuna töö anti korduvalt üle puudustega. Nõuetekohane töö anti üle ja võeti vastu ca 3 kuud hiljem. Lepingu maksumust vähendati leppetrahvi võrra.* (RHR-is on märges, et Hankija nõue on vaidlustatud) ning viitab seejärel Vaidlustaja ja Strateegiakeskuse kirjavahetusele seoses Vormsi lepingu täitmisega, märkides seejuures, et *Eelnimetatud töövõtja ja hankija vaheline kirjavahetus on avalikult kättesaadav Tallinna linna dokumendihaldussüsteemis DHS.*

Riigihangetes Hankijaks oleva Linnavaraameti enda seisukohad seoses Vaidlustaja väidetavate rikkumistega Vormsi lepingu täitmisel piirduvad lausega: *Hankija on tuvastanud, et varasemad lepingu rikkumised on olulised ja pidevad ning välistavad hankija silmis pakkuja usaldusväärsuse, seetõttu peab hankija õiguspäraseks pakkuja hankemenetlusest kõrvaldada.* Seega puuduvad Põhjendustes igasugused Hankija poolsed sisulised ja asjakohased kaalutlused ning hinnangud seoses Vaidlustaja väidetavate rikkumistega Vormsi lepingu täitmisel.

Vaidlustuskomisjon viitab siinkohal ka Tallinna Ringkonnakohtu 30.06.2022 otsusele nr 3-22-803, p 22, milles kohus on seoses RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisega märkinud, et *[...] teise hankija hinnang rikutud nõude ja rikkumise olulisusele ei vabasta hankijat pakkuja kõrvaldamise otsuse tegemisel nende asjaolude hindamise ja kaalutusotsuse põhjendamise kohustusest.*

13.4. RHS § 96 lg 5 kohaselt teeb hankija pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldamisel põhjendatud kirjaliku otsuse. Viidates käesoleva otsuse p-ides 13.2 ja 13.3 nimetatud asjaoludele on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Põhjendused ei vasta RHS § 96 lg 5 nõuetele otsuse põhjendatuse kohta, kuna Põhjendustes ei ole välja toodud, et:

1) väidetud rikkumiste puhul oleks tegemist eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulise tingimuse või oluliste tingimuste rikkumisega (miks peab Hankija rikutud tingimusi olulisteks lepingu tingimusteks);

2) kõnealust olulist tingimust (või olulisi tingimusi) oleks rikutud oluliselt või pidevalt;

3) Hankija on kaalutluste tulemusel jõudnud järeldusele, et Vaidlustaja tuleb Riigihangete hankemenetlusest kõrvaldada.

14. Hankija on asunud oma otsuseid Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlusest kõrvaldamiseks sisuliselt põhjendama alles vaidlustustele esitatud vastustes. Vaidlustuskomisjon mõnab, et kohtupraktika kohaselt on Hankijal võimalik täiendada oma

¹ RHR-i kohaselt on Vormsi leping lõppenud 31.08.2024 täitmisega (vt <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/6378324/contracts/7721318>).

põhjendusi vaidlustusmenetluses, kui puudub kahtlus, et Hankija on nendest lähtunud ka otsuste tegemisel.

15. Seoses Tammsaare tee 135 lepinguga käsitleb Hankija vastustes vaidlustustele järgmisi Vaidlustaja poolseid rikkumisi:

1) vastavalt riigihanke „A.H. Tammsaare tee 135 sotsiaalmaja ehituse omanikujärelevalve“ (viitenumber 274807) tehnilise kirjelduse (edaspidi TK) p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ tegevuse „Järelevalve protseduuride programmi (ehitustööde kvaliteedi ja kontrollimise tagamise plaani) koostamine ja kooskõlastamine Tellijaga“ selgitustes sätestatud tingimustele pidi töövõtja koostama oma ülesannete täitmiseks järelevalveprotseduuride programmi (ehitustööde kvaliteedi tagamise ja kontrollimise plaan) hiljemalt kuu aja jooksul pärast käsunduslepingu sõlmimist ja kooskõlastama selle tellijaga. Käsundusleping sõlmiti 07.06.2024. Järelevalveprotseduuride programmi esitamise kohustus oli kuu aega alates lepingu sõlmimisest, kuid see esitati tellijale 25.08.2024, seega 50 päeva hiljem (edaspidi Rikkumine 1);

2) vastavalt TK p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ tegevuse „Infovahetuse tagamine ja koosolekute korraldamine“ selgitustes sätestatud tingimustele pidid koosolekute protokollid olema koostatud ja esitatud läbivaatamiseks hiljemalt 3 tööpäeva jooksul koosoleku toimumisest. Vaidlustaja esitas protokollid viivitusega: Nõupidamine nr 4 toimus 09.07.2024, protokoll esitati 22.07.2024 ning lisati allkirjastamisele 06.08.2024 (edaspidi Rikkumine 2);

3) Vastavalt TK lk-l 7 sätestatud tingimustele tuleb tööaja aruandlusleht esitada iga kuu koos ajaarvestus süsteemi raportiga allkirjastatult. Vaidlustaja jättis juuni 2024, juuli 2024 ja augusti 2024 kohta aruandluslehed esitamata (edaspidi Rikkumine 3).

Vaidlustuskomisjon leiab, et kuivõrd Põhjendustest ei nähtu, et Hankija oleks Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamisel tuginenud ka VVK spetsialisti nõutud mahus ehitusobjektile mitteviibimise tõttu (vt käesoleva otsuse p 13.2.2) ei ole Hankijal sellega seotud põhjendustele võimalik tugineda ka vastustes vaidlustustele esitatud seisukohtades, mistõttu need tuleb jätta tähelepanuta.

16. Tammsaare tee 135 lepingus ega TK-s ei ole välja toodud, millised on hankelepingu olulised tingimused. See paneb Hankijale RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisel kohustuse põhjendada selgelt ja veenvalt, miks üks või teine hankelepingu tingimus, mille rikkumisele Hankija otsuse tegemisel tugineb, on tema arvates oluline tingimus.

Kohtupraktikas on leitud, et *Rikkumine on oluline, kui pakkuja on mõne eelneva hankelepingu puhul rikkunud sellist lepingutingimust või rikkunud lepingut sellisel viisil, mille välistamise suhtes on jooksvat hanget läbiviival hankijal eriline või oluline huvi. Hankelepingu puhul on oluliseks rikkumiseks igasugune varasem sellise lepingutingimuse rikkumine, mille suhtes hankijal on oluline huvi (nt kõik rikkumised, mille tulemusena võib hankijale tekkida majanduslik kahju)* (vt Tallinna Halduskohtu 19.05.2022 otsus nr 3-22-803, p 21).

17. Rikkumise 1 puhul on Hankija vastustes vaidlustustele märkinud, et Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamise toob kaasa TK p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ nimetatud järelevalveprotseduuride programmi tähtaegne esitamata jätmine (Vaidlustaja pidi esitama selle hiljemalt kuu aja jooksul pärast käsunduslepingu sõlmimist, kuid hilines kohustuse täitmisega 50 päeva). Hankija hinnangul on tegemist hankelepingu olulise tingimuse olulise rikkumisega, kuna protseduuride programmi esitamata jätmisel puudub tellijal selge ülevaade ehitustööde kontrollist, mis suurendab ohtu, et ehitamise käigus tehtud vead ja puudused jäävad avastamata. See võib kaasa tuua ehitustööde viivitusi, kvaliteediprobleeme, kasutusloa väljastamise takistusi ning hilisemaid vaidlusi vastutuse üle (Hankija ei väida, et nii oleks juhtunud). Seejuures rõhutab Hankija, et üksnes sellest rikkumisest piisaks Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamiseks RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel.

Pooled ei vaidle, et Vaidlustaja hilines järelevalveprotseduuride programmi esitamisega Hankijale 50 päeva.

17.1. Vaidlustuskomisjon leiab, et Hankija ei ole vastustes vaidlustustele veenvalt tõendanud, et kohustus esitada järelevalveprotseduuride programm (ehitustööde kvaliteedi ja kontrollimise tagamise plaani) tähtaegselt (kuu aja jooksul) oleks hankelepingu oluline tingimus. Hankija ei ole kuidagi tõendanud, et järelevalveprotseduuride programmiga esitamise hilineamise välistamise suhtes oleks Hankijal olnud eriline või oluline huvi. Vaidlustuskomisjonile arusaadavalt ei ole ohud, millele Hankija põhjendusena viitab, tegelikult realiseerunud ning järelevalveprotseduuride programmi esitamisega hilinemine ei ole projekti teostamist tegelikult seganud. Programmi ettenähtust hiljem esitamine ei avaldanud mõju ehitustööde kvaliteedile ega järelevalve toimimisele.

17.2. Seoses Rikkumisega 1 on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija ei ole ka vaidlustusmenetluses tõendanud, et Rikkumise 1 puhul on Vaidlustaja rikkunud hankelepingu olulist tingimust, mistõttu puudub vajadus järgnevalt analüüsida, kas seda tingimust rikuti oluliselt. Hankija ei väida, et seda tingimust oleks rikutud pidevalt.

18. Rikkumise 2 puhul leiab Hankija vastustes vaidlustustele, et Vaidlustaja hankemenetlustest kõrvaldamise põhjuseks on ka TK nõude rikkumine, et koosolekute protokollid tuli koostada ja Hankijale läbivaatamiseks esitada hiljemalt 3 tööpäeva jooksul koosoleku toimumisest, kuid Vaidlustaja esitas protokollid viivitusega.

18.1. Vaidlustuskomisjon märgib, et nagu Põhjendustes ei ole Hankija ka vastustes vaidlustustele suutnud või tahtnud selgelt öelda, milliste protokollide esitamisega viivitamises Vaidlustaja rikkumine seisneb. Nii Põhjendustes kui ka vastustes vaidlustustele on Hankija välja toonud üksnes ühe juhtumi protokollis hilisema esitamise kohta - nõupidamine nr 4 toimus 09.07.2024, protokoll esitati 22.07.2024 ning lisati allkirjastamisele 06.08.2024. Vastustes vaidlustustele märkis Hankija aga viitega Linnavaraameti 13.09.2024 kirjale nr 3.4-1/428-2, et tegelikult on analoogseid rikkumisi kokku 3. Vaidlustuskomisjon mõnab, et eelviidatud kirjas on välja toodud veel kaks protokollis, mis väidetavalt esitati Hankijale hilinemisega (17.06.2024 toimunud avakoosoleku protokoll esitati Hankijale allkirjastamiseks 28.06.2024; nõupidamine nr 3 toimus 02.07.2024 ning nõupidamise protokoll esitati Hankijale 06.08.2024), kuid miks Hankija neid protokollis nr 4 kõrval ka vastustes vaidlustustele selgelt välja toonud pole, jääb arusaamatuks, kuid ilmselgelt ei ole Hankija nendega otsuse tegemisel arvestanud.

18.2. Vaidlustuskomisjon leiab, et Hankija ei ole vastustes vaidlustustele veenvalt tõendanud, et koosolekute protokollide tähtaegne esitamine (3 tööpäeva jooksul koosoleku toimumisest) oleks hankelepingu oluline tingimus. Hankija ei ole väitnud, et Vaidlustaja viivitamine protokollide esitamisel oleks tegelikkuses takistanud hankelepingu sisulist täitmist, sh mõjutanud objekti ajakava ja kavandatud tegevuste elluviimist. Seega jäävad Hankija väited selle kohta, mida protokollide mittetähtaegne esitamine oleks võinud kaasa tuua, oletuste tasemele. Juhul, kui lugeda kohustus esitada koosoleku protokoll teatud tähtaja jooksul Hankijale allkirjastamiseks hankelepingu oluliseks tingimuseks, tuleks asuda seisukohale, et olulised on eranditult kõik hankelepingu tingimused, mis oleks aga vastuolus RHS § 95 lg 4 p-i 8 loogikaga.

18.3. Kokkuvõttes on vaidlustuskomisjon seoses Rikkumisega 2 seisukohal, et Hankija ei ole ka vaidlustusmenetluses tõendanud, et Rikkumise 2 puhul on tegemist hankelepingu olulise tingimuse rikkumisega, mistõttu puudub vajadus analüüsida, kas seda tingimust rikuti oluliselt. Pidevat rikkumist ei saa Hankija ühe rikkumise tuvastamisega väita.

19. Rikkumise 3 puhul leiab Hankija vastustes vaidlustustele, et Vaidlustaja tuleb hankemenetlustest kõrvaldada, kuna ta on jätnud juuni 2024, juuli 2024 ja augusti 2024 kohta esitamata TK lisas „Aruandluse nõuete näidisleht“ toodud vormil oleva aruande.

Hankija leiab, et aruandluslehe pidamine ja õigeaegne esitamine on hankelepingu oluline tingimus, kuna see tagab läbipaistvuse ja kontrolli ehitustööde üle ning võimaldab kiiresti reageerida puudustele ja mittevastavustele. Kui aruandluslehte ei peeta või ei esitata õigel ajal, toob see kaasa kommunikatsioonihäired, probleemide hilinenud lahenduse ning järelevalve teostamise ebatäpsusi.

19.1. TK lk-1 7 on viimase reana nõue: *Aruandlusleht tuleb esitada iga kuu koos begin raportiga allkirjastatult*. Vaidlustaja ei ole väitnud vastu Hankija väite, et aruandluslehed juuni 2024, juuli 2024 ja augusti 2024 kohta on esitamata. Seega saab vaidlustuskomisjon järeldada üksnes seda, et kohustust on rikutud ning taas tuleb tuvastada eelkõige, kas aruandluslehe esitamise kohustus on hankelepingu oluline tingimus.

19.2. TK lk-1 7 esitatud nõue igakuise aruandluslehe esitamiseks ei ole esitatud hankelepingus ega TK p-is 4 „Töövõtja ülesanded“ vaid iseseisva nõudena TK viimasel lehel. Vaidlustuskomisjonile ei ole arusaadav, kas Hankija on niisuguse paigutusega püüdnud nõude tähtsust rõhutada või vähendada või pole paigutusel üldse mingit tähtsust.

Lähtudes Hankija põhjendustest vastustes vaidlustustele, on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija ei ole veenvalt tõendanud, et nõue aruandluslehtede esitamiseks oleks hankelepingu oluline tingimus.

20. Seoses eelnimetatud Rikkumistega 1-3 märgib vaidlustuskomisjon, et veendumust, et Tammsaare tee 135 lepingu täitmise ajal ei pidanud ka Hankija ise Vaidlustaja poolseid rikkumisi hankelepingu oluliste tingimuste rikkumiseks, tekitab ka see, et kuigi kõik eeltoodud rikkumised olid Hankijale teada juba hiljemalt 05.08.2024, ei ole Hankija pidanud vajalikuks hankelepingut lõpetada. Vastupidi, Hankija vähendas leppetrahvinõuet.

05.08.2024 Vaidlustajale saadetud e-kirjas loetles Hankija Rikkumised 1-3. Vaidlustaja vastas Hankijale 09.08.2024, põhjendades, miks lepingu nõudeid ei ole täidetud. 13.09.2024 kirjas nr 3.4-1/428-2 tõi Hankija Vaidlustaja rikkumised veelkord välja ning teatas samas, et *on kaalunud lepingu rikkumisega seotud asjaolusid ja tuginedes teie vastuskirjas toodud põhjendustele otsustas mitte rakendada leppetrahve täismääras. [---]*

Leppetrahvi suuruseks on 350 eurot km-ta iga rikkumise eest aga käsundiandja otsustas mitte rakendada leppetrahve täismääras ning piirduda leppetrahviga kogusummas 1050 eurot km-ta. Nimetatud summa peab LVA¹ kinni 2024. a augustikuu teenuse osutamise arvest tuginedes lepingu üldtingimuste punktile 4.4.

Samas kirjas hoiatas Hankija, et järgneva lepingu rikkumise korral kaalub Hankija lepingu üles ütlemist või muude õiguskaitsevahendite kasutamist.

Eeltoodud kirjast nähtub, et 13.09.2024, kui Hankija oli teadlik Rikkumistest 1-3, pidas ta Vaidlustaja põhjendusi arvestades siiski võimalikuks mitte kohaldada leppetrahve täismääras. Hoolimata Vaidlustaja väidetavast täiendavast rikkumisest seoses VVK spetsialisti objektile (mitte)viibimisega (vt käesoleva otsuse p-id 13.2.2 ja 15), ei ole Hankija pidanud rikkumisi ikkagi niivõrd oluliseks, et hankelepingu ennetähtaegselt üles öelda. Seejuures tuleb märkida, et 13.09.2024 oli lepingu lõppemise tähtpäevani (08.08.2025) veel ligi 11 kuud. Sellest nähtub vaidlustuskomisjoni arvates, et tegelikult ei ole Hankija pidanud rikkumisi niivõrd olulisteks ja hankelepingu täitmisele ohtlikeks nagu ta vaidlustusmenetluses selgitab.

21. Vaidlustuskomisjon jätab tähelepanuta Hankija vaidlustusmenetluses esitatud viite Vaidlustaja väidetavale rikkumisele tööohutusnõuete järgimisel Tammsaare tee 135 lepingu täitmisel, mida on kirjeldatud Hankija 03.02.2025 kirjas nr 6.-2/24/6674-3. Kuigi Põhjenduses on lause: *Käsundiandja osundas ka käsundisaaja poolt tööohutusnõuete nõuete rikkumisele, mille kohta on kirjale lisatud pildid*, ei saa sellest kuidagi järeldada, et Hankija oleks sellele rikkumisele Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamisel tuginenud.

¹ Linnavaraamet.

22. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et erinevalt Tammsaare tee 135 lepinguga seonduvast ei ole Hankija ka vastustes vaidlustustele üldse esitanud omapoolseid sisulisi põhjendusi, miks Hankija leiab, et esinevad Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamise alused ka Vormsi lepinguga seoses, rääkimata asjakohastest kaalutlustest.

Tegelikult on Hankija viidanud üksnes teise hankija - Strateegiakeskuse kirjadele Vaidlustajale (Strateegiakeskuse 07.02.2025 kiri Vaidlustajale nr 4-1.1/24/783-4 ning Strateegiakeskuse 06.11.2024 kiri Vaidlustajale nr 1-1.1/783-2) ning märkinud, et Hankija nõustub Strateegiakeskuse põhjendustega.

Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu asjaolule, et Hankija minek nõ „kergema vastupanu teed“, ehk nõustumine kõiges Strateegiakeskuse põhjendustega, on vastuolus ka Strateegiakeskuse 06.11.2024 kirja Vaidlustajale nr 1-1.1/783-2 eelviimase lõiguga, milles Strateegiakeskus märgib, et tulevastest riigihangetes peavad pakkuja varasemaid lepingurikkumisi hindama teised hankijad: *Hankija on teadlik, et lepingu rikkumise märgede riigihangete registris võib mõjutada pakkuja edasisest riigihangetes osalemist, kuivõrd viitaks sellele ka pakkuja esitatud 01.08.24 pretensioon nr 4-1.1/24/579, kus juhtisime eraldi tähelepanu lepingu rikkumiste tagajärgedele. Samas ei tähenda sellise märgi olemasolu pakkuja automaatselt kõrvaldamist tulevastest hankemenetlustest. Kordame veelkord, et hankija tegi ka ise kaalutusotsuse pakkuja usaldusväärsuse osas seoses tema varasemate lepingute rikkumistega. Pakkuja saab ka edaspidi, kinnitades hankepassis, et ta on varasemate hankelepingute täitmise käigus kogenud tema suhtes sanktsioonide rakendamist, esitada kooskõlas RHS § 97 hankijatele omapoolsed selgitused ja teabe ning vajadusel kirjeldada kohaldatud heastamismeetmeid. Tulevastest menetlustes peavad hankijad kaaluma kooskõlas RHSga pakkuja varasemaid lepingurikkumisi vastavalt proportsionaalsuse ja põhjendatuse põhimõtetele. Seega hinnatakse võimalikke hankemenetlustest kõrvaldamise aluseid igal üksikjuhul eraldi, lähtudes rikkumise olulisusest ja selle mõjust hankelepingute täitmisele. Hankija ei saa võtta pakkuja asemel vastutust pakkuja enda tegevuse ja/või tegevusetusega seotud tulemuste eest uutes riigihangetes.*

Hankija ei ole Põhjendustes ega vastustes vaidlustustele kaalunud Vormsi lepingu rikkumist Vaidlustaja poolt vastavalt proportsionaalsuse ja põhjendatuse põhimõtetele, vaid üksnes üldsõnaliselt deklareerinud, et Vaidlustaja rikkus Strateegiakeskusega sõlmitud hankelepingute olulisi tingimusi oluliselt ja pidevalt, mistõttu Hankijal puudub usaldus Vaidlustaja võime vastu hankelepingut nõuetekohaselt täita.

Vaidlustuskomisjon leiab, et Hankija niisugune hinnang on kaalutlemata ja põhjendamata.

23. Kokkuvõttes leiab vaidlustuskomisjon, et ei Põhjendustes ega vaidlustusmenetluses ei ole Hankija tõendanud, et Vaidlustaja on rikkunud oluliselt või pidevalt eelnevalt sõlmitud hankelepingute olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi, mis on faktiliseks eelduseks selleks, et Hankija saaks kaalutleda, kas Vaidlustaja Riigihangete hankemenetlustest kõrvaldamine RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel on põhjendatud, õiguspärane ja proportsionaalne.

Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija 28.03.2025 otsused, millega Vaidlustaja kõrvaldati RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel Riigihangete hankemenetlustest ei ole kooskõlas RHS § 96 lg-ga 5 ning RHS § 3 p-iga 2 ning tuleb tunnistada kehtetuks.

24. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuste täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

24.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuste esitamisel tasutud riigilõiv kahe vaidlustuse esitamise eest, kogusummas 1280 eurot (640+640 eurot).

24.2. Vaidlustaja esitas tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 4371,67 eurot (käibemaksuta), kokku 20h 20 min õigusabi osutamise eest (tunnihinnaga 215 eurot käibemaksuta).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et arvestades vaidlustusasjade keerukust ja mahukust on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud täies ulatuses põhjendatud ja vajalikud ning tuleb Hankijalt välja mõista.

24.3. Hankija menetluskulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik